

Specifika výchovné práce ve školní družině pohledem rodičů

Gabriela Lipková

Bakalářská práce
2022

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Gabriela Lipková**
Osobní číslo: **H19416**
Studijní program: **B0111A190011 Sociální pedagogika**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Specifika výchovné práce školní družiny pohledem rodičů**

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti výchovy, pedagogiky volného času a výchovy ve školní družině.

Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníku.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

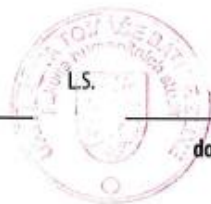
- CHRÁSKA, Miroslav, 2016. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5326-3.
- KRAUS, Blahoslav, 2014. Základy sociální pedagogiky. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0643-9.
- KRAUS, Blahoslav a Věra Poláčková, 2001. Člověk – prostředí – výchova: k otázkám sociální pedagogiky. Brno: Paido. ISBN 8073150042.
- PÁVKOVÁ, Jiřina, 2014. Pedagogika volného času. V Praze: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta. ISBN 978-80-7290-666-6.
- PÁVKOVÁ, Jiřina a Bedřich HÁJEK, 2007. Školní družina. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-268-3.

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Zuzana Hrnčířiková, Ph.D.**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **19. ledna 2022**
Termín odevzdání bakalářské práce: **29. dubna 2022**

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

doc. Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

Ve Zlíně dne 19. ledna 2022

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo - bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval(a) samostatně a použítou literaturu jsem citoval(a). V případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor.

Ve Zlíně .....
22.4.2022

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před

konáním obhajoby zveřejněny k nahlžení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, o pisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije -li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není -li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není -li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédá k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce je zpracována na téma specifika výchovné práce ve školní družině pohledem rodičů. První kapitola teoretické části se zaměřuje na školní družinu. Druhá kapitola na výchovu a třetí kapitola na volný čas ve školní družině. Druhou částí bakalářské práce je praktická část, která byla provedena kvantitativním výzkumem pomocí dotazníku, který zjišťuje názor rodičů na chod školní družiny. Výsledky dotazníkového šetření jsou analyzovány a interpretovány.

Klíčová slova: školní družina, dítě, výchova, rodič, volný čas.

ABSTRACT

The bachelor thesis is elaborated on the theme of The View of Parents on Specifics of Education in School Club. The first chapter of theoretical part is focussed on a school club. The second chapter is focussed on education and the third is devoted to a leisure time in the school club. The practical part is the second part of the bachelor thesis, which contains quantitative research conducted using a questionnaire identifying the opinion of parents on school club. The results of the survey are analysed and interpreted.

Keywords: school club, child, education, parent, leisure time.

Chtěla bych poděkovat PhDr. Zuzaně Hrnčířikové, Ph.D. za její odborné vedení a cenné rady, které mi při tvorbě bakalářské práce poskytla, a také mé rodině za podporu.

„Takový je příští věk, jak jsou vychováváni příští jeho občané.“

Jan Amos Komenský

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 ŠKOLNÍ DRUŽINA.....	12
1.1 ČINNOSTI ŠKOLNÍ DRUŽINY	13
1.2 CÍLE ŠKOLNÍ DRUŽINY	14
1.3 CHARAKTERISTIKA MLADŠÍHO ŠKOLNÍHO VĚKU.....	17
1.3.1 Vývoj schopností a dovedností	17
1.3.2 Kognitivní vývoj	18
1.3.3 Emoční vývoj	18
1.4 PROSTŘEDÍ ŠKOLNÍ DRUŽINY	19
2 VÝCHOVA	21
2.1 CÍLE VÝCHOVY	22
2.1.1 Výchova ve 21. století	23
2.2 RODINA A VÝCHOVA	24
2.2.1 Rodiče a škola	25
2.3 INSTITUCIONÁLNÍ VÝCHOVA MIMO RODINU	26
2.3.1 Škola.....	27
3 VOLNÝ ČAS VE ŠKOLNÍ DRUŽINĚ	29
3.1 VÝCHOVA A VOLNÝ ČAS.....	30
3.2 VÝCHOVA MIMO VYUČOVÁNÍ.....	31
II PRAKTICKÁ ČÁST	34
4 METODOLOGIE VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	35
4.1 VÝZKUMNÝ PROBLÉM	35
4.2 VÝZKUMNÉ CÍLE	35
4.3 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	35
4.4 DESIGN VÝZKUMU.....	36
4.5 VÝZKUMNÝ SOUBOR	36
4.6 VÝZKUMNÝ NÁSTROJ	36
5 ANALÝZA DAT.....	38
6 INTERPRETACE DAT.....	53
7 DISKUZE A DOPORUČENÍ.....	55
ZÁVĚR	56
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	58
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	61

SEZNAM OBRÁZKŮ	62
SEZNAM PŘÍLOH.....	63

ÚVOD

V bakalářské práci se zaměřujeme na specifika výchovné práce ve školní družině pohledem rodičů. Rozebírání této problematiky je v dnešní době velmi důležité a neodmyslitelné, klade se totiž čím dál větší důraz na spolupráci pedagog – učitel (vychovatel). Rodiče často zasahují do vnitřních záležitostí školy, kdy díky nim může dojít k zlepšení fungování školní družiny. Rozhodli jsme se tedy zjistit, jakým způsobem vnímají fungování školní družiny rodiče a také prozkoumat jejich vzájemnou spolupráci. Chtěli bychom se tak naší prací podílet na zlepšení fungování školní družiny.

Školní družina má hlavně poskytovat zájmovou a také výchovnou činnost, která by měla maximálně rozvíjet dítě, zajistit mu odborné vedení při volnočasových aktivitách a obohatit jeho denní režim.

O problematiku školních družin v České republice se nejvíce zabývají: Jiřina Pávková, Bedřich Hájek a Břetislav Hofbauer. Z publikací vyjmenovaných osobností jsme nejvíce čerpali k teorii mé bakalářské práce.

Bakalářská práce se skládá ze dvou částí, teoretické a praktické. Teoretická část je rozdělená do tří kapitol. První kapitola se zabývá školní družinou. V této kapitole si představíme její cíle, činnosti, prostředí a hlavně charakteristiku mladšího školního věku. Druhá kapitola nám nese název Výchova. Zde se hlavně zaměříme na cíle výchovy a dále na rodinné a institucionální pojetí výchovy. Třetí a poslední kapitola teoretické části se jmenuje Volný čas ve školní družině. Její obsah se zabývá vymezením volného času a výchovou mimo vyučování.

Praktická část je rozdělená do čtyř kapitol. Praktická část se zaměřuje na názor rodičů na školní družinu. Ve čtvrté kapitole se zabýváme metodologií, kde si vymežíme výzkumné cíle, výzkumné otázky, výzkumný problém, design výzkumu, výzkumný soubor a výzkumný nástroj. V páté kapitole analyzujeme získaná data a v šesté kapitole se zabýváme jejich interpretací. Sedmá kapitola se věnuje diskuzi a doporučením pro praxi.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ŠKOLNÍ DRUŽINA

První kapitola práce se zabývá charakteristikou školní družiny. Vyjmenujeme si zde její základní činnosti, také se zde pokusíme popsat její základní cíle, následně si definujeme mladší školní věk a v neposlední řadě i prostředí školní družiny (nadále bude školní družina zmiňovaná jako ŠD).

Školní družiny jsou většinou součástí školy, mohou však být i jako samostatná zařízení pro žáky více škol. Jsou určeny pro žáky prvního stupně základní školy. Školní družina je místo, kde tráví děti čas po vyučování. Toto zařízení ovlivňuje značnou část dětské populace. Zásadním posláním družin je umožnit dětem odpočinek. Odpočinkem máme na mysli klidové činnosti ale i pohybové aktivity, které kompenzují nedostatek pohybu při vyučování (Bendl a kol., 2015, s. 134).

„Školní družiny poskytují zájmové vzdělávání žákům z jedné nebo více základních škol podle vlastního vzdělávacího programu, který jim umožňuje výrazně se profilovat podle zájmů a potřeb žáků. Školní družina slouží k výchově, vzdělávání, rekreační, sportovní a zájmové činnosti žáků v době mimo vyučování. Ve školních družinách probíhá pestrá nabídka zájmových činností ve známém prostředí, které dává dětem pocit bezpečí, a pro rodiče je finančně dostupná.“ (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2015).

Děti ve školní družině jsou rozdělené do více oddělení, která musí splňovat kapacitu nanejvýš třiceti žáků. Počet dětí na jednoho pedagoga stanovuje ředitel školy. Pedagogové pracující ve školní družině se řadí do kategorie vychovatel (Bendl a kol., 2015, s. 134).

Školní družina nemusí být provozována jen během školního roku, ale může být v provozu také o prázdninách, a to ve spolupráci s dalšími subjekty a organizují akce ve volných dnech. Práce školní družiny je zcela samostatnou oblastí vzdělávací činnosti a řídí se určitými požadavky a pravidly pedagogiky volného času.

Jsou stanoveny tři podmínky pro funkční zvládnutí úloh školní družiny.

- **Personální** – vychovatelka má být odborně vzdělaná a empatická osobnost, která ráda pracuje s dětmi.
- **Materiální** – prostory kluboven, heren, tělocvičen a hřišť musí být účelově vybavené.
- **Řídící a kontrolní** – školní družina využívá oporu v právním vymezení své činnosti a činnosti vztahující se k dětem (Hájek, 2007, s. 10).

Jedním z důvodů, proč rodiče přihlašují své děti do školních družin, je snaha předcházet sociálně patologickým jevům (rizikovému chování). Proto může pro rodiče hrát významnou roli při výběru školy, rozsah a kvalita nabídky činností, které ŠD nabízí (Pávková, Hájek, 2007, s. 13).

1.1 Činnosti školní družiny

Podstatným požadavkem rodičů je kvalitní naplňování volného času jejich dětí tzv. výchova ve volném čase. Výchova ve volném čase je důležitá pro vytváření návyků na účelné trávení volného času a je součástí výchovy k volnému času (Pávková, Hájek, 2007, s. 16).

Školní družina svou funkci naplňuje odpočinkovými činnostmi a přípravou na vyučování. Odpočinkové činnosti odstraňující únavu, nesmíme chápat pouze jako klidové činnosti (klid na lehátku) klidovou funkci mohou taktéž plnit stolní hry, které jsou zařazené do zájmové činnosti, četba knih či poslech a předčítání. Zařazení těchto činností je pro denní režim školní družiny velmi důležitý, protože jsou součástí psychohygieny dětí (Pávková, Hájek, 2007, s. 16).

Významným pojmem je aktivní odpočinek, který slouží k regeneraci sil. Zapadají do něj náročnější pohybové, sportovní a turistické aktivity a jsou většinou provozovány venku ve skupinách. Pro rozvoj dítěte jsou důležité zájmové činnosti, které umožňují se dětem seberealizovat. Tyto činnosti mohou být skupinové, individuální, organizované nebo spontánní. Vlastní aktivní činnost vyplývající ze zájmu dětí, zahání pocit nudy a nenaplněné doby. Z nenaplněnosti volného času dětí, vznikají různé sociálně patologické činnosti - destrukce okolí, gamblerství (Pávková, Hájek, 2007, s. 16).

Školní družina má umožnit přípravu na vyučování. Ta může mít různorodou podobu od plnění domácích úkolů, opakování, procvičování učiva formou didaktických her po konkrétní aplikaci poznatků z vyučování na procházkách nebo v rámci zájmových činností. Důležitou součástí výchovného procesu ve školní družině je udržování a upevňování hygienických návyků a občasné provádění veřejně prospěšných prací (Bendl a kol., 2015, s. 134).

Rozsah a obsah přípravy na vyučování je ovlivněn následnými faktory (Pávková, Hájek, 2007, s. 17-18):

- **Požadavky rodičů.**
- **Požadavky učitelů.**

- *Doba pobytu dítěte ve školní družině.*
- *Prostory a materiální vybavení školní družiny.*
- *Počty dětí v odděleních, provoz a organizace ve školní družině.*
- *Individuální zvláštnosti dětí.*

Vedení školy s vychovatelkou respektuje požadavky rodičů a učitelů, pokud jsou k prospěchu dětí. Pokud dítě odchází ze školní družiny brzy odpoledne, mají na přípravu na vyučování čas doma. Podmínky domácího prostředí jsou patrně pro dítě vhodnější. Dítě odcházející domů, až v pozdních odpoledních hodinách, by mělo mít z časových důvodů přípravu na vyučování hotové ve školní družině. Zde však hraje roli dohoda mezi vychovatelkou a rodiči (Pávková, Hájek, 2007. s 17-18).

Příprava na vyučování může mít formu individuální, kdy vychovatelka pracuje s jednotlivými dětmi, nebo formu skupinovou, kdy se děti rozdělí do menších skupinek podle dané činnosti (matematika, čeština, prvouka). Úkolem vychovatelky není doučovat, ale vést děti k samostatné práci. Snaží se o vytvoření vhodných podmínek pro vyučování, pomáhá radou, která vede děti k samostatnému odstraňování chyb (Pávková, Hájek, 2007. s 17-18).

Pomocí již vyjmenovaných činností ve školní družině, dosáhneme jistých kompetencí (cílů).

1.2 Cíle školní družiny

Důležitým cílem školní družiny je obohacovat denní program dítěte, zajistit odborné a pedagogické vedení při činnostech ve volném čase na základě místních podmínek a individuality dítěte. Prostředí ve ŠD by mělo být podnětné, zajímavé a obsahově bohaté. Je to bezpečný prostor, kde se dítě může pod přímým či nepřímým pedagogickým vedením projevat, zaměstnávat a bavit se.

Cíle ŠD se odvíjí od obecných cílů, dané Zákonem č. 561/2004 Sb., zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, dále zmiňovaný jako školský zákon, které jsou následující:

„Rozvoj osobnosti člověka, který bude vybaven poznávacími a sociálními způsobilostmi mravními a duchovními hodnotami pro osobní a občanský život, výkon povolání nebo pracovní činnosti, získávání informací a učení se v průběhu celého života. Získání všeobecného vzdělání nebo všeobecného a odborného vzdělání. Pochopení a uplatňování

zásad demokracie a právního státu, základních lidských práv a svobod spolu s odpovědností a smyslem pro sociální soudržnost. Pochopení a uplatňování principu rovnosti žen a mužů ve společnosti. Utváření vědomí národní a státní příslušnosti a respektu k etnické, národnosti, kulturní, jazykové a náboženské identitě každého. Poznání světových a evropských kulturních hodnot a tradic, pochopení a osvojení zásad a pravidel vycházející z evropské integrace jako základnu pro soužití v národním a mezinárodním měřítku. Získání a uplatňování znalostí o životním prostředí a jeho ochraně vycházející ze zásad trvale udržitelného rozvoje a o bezpečnosti a ochraně zdraví.“ (Školský zákon č. 561/2004 Sb.).

Podle Rámcového vzdělávacího programu jsou ještě stanovené stručnější formulace cílů pro základní vzdělání, které může sloužit pro potřeby školní družiny (RVP, 2021, s. 8 - 9):

- *„Umožnit žákům osvojit si strategie učení a motivovat je pro celoživotní učení,*
- *podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů,*
- *vést žáky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci,*
- *rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých,*
- *připravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako svébytné, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a naplňovali své povinnosti,*
- *vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací, rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, prostředí i k přírodě,*
- *učit žáky aktivně rozvíjet a chránit fyzické, duševní a sociální zdraví a být za ně odpovědný,*
- *vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi,*
- *pomáhat žákům poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci,*
- *pomáhat žákům orientovat se v digitálním prostředí a vést je k bezpečnému, sebejistému, kritickému a tvořivému využívání digitálních technologií při práci, při učení, ve volném čase i při zapojování do společnosti a občanského života.“*

Při činnostech družiny by mělo docházet k získání určitých kompetencí. Pojem kompetence můžeme definovat jako souhrn znalostí, schopností a s nimi související postoje, které jsou předpokladem k výkonu dané činnosti. Lze je tedy chápat jako specificky integrované cíle.

Kompetence, na které školní družina navazuje a dále rozvíjí:

Kompetence k učení – žák se rád učí, využívá patřičné způsoby k efektivnímu učení, snaží se kriticky myslet, umí si položit otázku a následně na ní hledá odpověď, získané zkušenosti využívá v praktických situacích.

Kompetence k řešení problému – žák si uvědomuje dění a tvorbu problémů kolem sebe, tyto problémy se následně snaží řešit, pochopí problém a plánuje jeho řešení, taktéž rozumí, že vyhýbání problému nevede k cíli, svá rozhodnutí si umí obhájit.

Komunikativní kompetence – žák se umí vyjadřovat jak verbálně, tak neverbálně, hovoří vhodně formulovanými větami, efektivně se zapojuje do diskuze, dokáže vyjadřovat své pocity ve vztahu s okolím, je si vědom, že ke správné komunikaci patří i naslouchání těm druhým. Jeho komunikace je kultivovaná.

Sociální a interpersonální kompetence – žák se učí organizovat, řídit, plánovat a hodnotit, uvědomuje si rizika svých nápadů, ke svým povinnostem přistupuje zodpovědně a samostatně, projevuje ohleduplnost a citlivost vůči lidem, umí být tolerantní k odlišnostem lidí, má sebereflexi, podílí se na tvorbě pozitivní atmosféry ve skupině.

Občanské kompetence – žák si uvědomuje své práva a povinnosti, nezapomíná i na práva ostatních, je schopný rozpoznat nespravedlnost, agresivitu, šikanu a dovede se jim bránit, dbá na své bezpečí a i na bezpečí ostatních, chová se odpovědně vůči svému okolí, formuje, respektuje a posiluje své sociokulturní prostředí (RVP, 2021, s. 13).

Kompetence k trávení volného času – žák si uvědomuje možnosti, které má pro smysluplné trávení volného času, vybírá si své zájmové činnosti podle svých dispozic, snaží se je rozvíjet v organizovaných skupinových nebo individuálních činnostech, umí odmítnout nabídku nevhodného využití času (Pávková, Hájek, 2007, s. 12 – 13).

Kompetence digitální (od roku 2021) – žák chápe význam digitálních technologií pro lidskou společnost, seznamuje se s novými technologiemi a kriticky hodnotí přínosy a rizika jejich využívání (RVP, 2021, s. 13).

Dle Pávkové a Hájka (2007) jsou konkrétní plánované cíle činnosti školní družiny zatím většinou dílčí úkoly v jednotlivých činnostech či dříve zavedených složkách výchovy,

jejichž splnění lze kontrolovat. Musí se však brát zřetel na cíle výchovy – připravit jedince pro život v dnešní společnosti a prostřednictvím aktivit vytvořených mimo vyučování ho vybavit žádoucími vědomostmi, dovednostmi a postoji, což je činnost obtížná a dlouhodobá. Výsledky jsou pak velmi obtížně kontrolované a často nedoceňované.

1.3 Charakteristika mladšího školního věku

Mladší školní věk je období navštěvující školní družinu, a proto je velmi důležité si ho na následujících odstavcích charakterizovat.

Jako mladší školní věk se označuje doba od 6 – 7 let, kdy dítě nastupuje do školy, do 11 – 12 let, kdy se u dítěte začínají projevovat první známky pohlavního dospívání a psychické změny. Na první pohled se může zdát toto období poněkud nezajímavé, protože jakékoliv změny se nezdají být v této fázi převratné či bouřlivé. Tento věk se označuje jako období „latence“ – etapa, kdy je ukončena jedna část psychosexuálního vývoje a základní emoční a pudová složka osobnosti podřimuje až do začátku pubescence. Mnoho vývojově psychologických studií to však vyvrací, dle nich vývoj pokračuje plynule a trvale a dítě tak dosahuje ve všech směrech výrazných pokroků, které jsou pro jeho budoucnost často rozhodující (Langmeier, 2006, s. 117 – 118).

Dítě mladšího školního věku chce pochopit okolní svět. Můžeme to pozorovat v jeho/její mluvě, v kresbách, v písemných projevech i ve hře. Zajímá se čím dál víc o knihy, které poučují o světě, lidech, zvycích a zemích. Toto období lze psychologicky smysluplně charakterizovat jako věk střízlivého realismu. Z pravidla dává přednost snaze o provedení úloh a konstrukcí, které odpovídají skutečné předloze. Realismus školáka však může být často zkreslený a „naivní“, protože je jeho názor závislý na tom, co mu autorita řekne - rodič, učitel, vychovatel (Langmeier, 2006, s. 117 – 118).

1.3.1 Vývoj schopností a dovedností

Vývoj pohybových schopností a dovedností je značně ovlivněn tělesným růstem, který je během tohoto období rovnoměrně plynulý. V průběhu celého období se výrazně zlepšuje jemná a hrubá motorika. Pohyby jsou rychlejší a koordinovanější, také svalová síla je větší. S tím pak souvisí rostoucí zájem o pohybové hry a sportovní výkony, u kterých je zapotřebí vytrvalost, obratnost a síla. Pohybové dovednosti dětí nezávisí pouze na věku, ale také na vnějších podmínkách. Motorické výkony mohou tak mít rychlejší vzestup, pokud je

rodiče v tomto směru povzbuzují, nebo naopak sestup, pokud mají rodiče strach, aby si nijak neublížily (Langmeier, 2006, s. 120 – 124).

Druhou složkou senzomotorické aktivity je smyslové vnímání, které se v tomto věku neustále vyvíjí. Smyslové vnímání je složitý a psychický akt, na kterém se účastní všechny složky osobnosti člověka (např. postoje, očekávání, vytrvalost, soustředění, zkušenost). Hlavně z hlediska zrakového a sluchového jsou děti mladšího školního věku už pozornější, vytrvalejší, důkladněji všechno zkoumají na rozdíl od dětí v předškolním věku. Nevnímá věci v celku, ale snaží se je prozkoumávat po menších částech (Langmeier, 2006, s. 120 – 124).

Výrazně se také vyvíjí řeč, jež je brána jako základní předpoklad k úspěšnému školnímu učení. Školákovi výrazně roste slovní zásoba, délka a složitost vět. Rychlý vývoj řeči podporuje rozvoj paměti, která je v předškolní době již stabilnější (jak dlouhodobá tak krátkodobá). Pokud jde o učení, školák se učí obecnější postupy učení tj. jak se učit. Díky tomu pak má možnost najít svůj systém, co vybírat a jak se učit. Rodina a škola tu mají neodmyslitelný význam (Langmeier, 2006, s. 120 – 124).

1.3.2 Kognitivní vývoj

Právě od 7 let je dítě schopno skutečných logických operací, pravých úsudků odpovídajících zákonům logiky. Toto logické usuzování se však týká jen konkrétních věcí a jevů, obsahů, které si dokáže názorně představit. Dítě je schopné pochopit zahrnutí prvků do třídy, chápe lépe příčinné vztahy a zpravidla se nespokojuje s jednoduchými soudy jako např. “ Když je zima, tak sněží.” (Langmeier, 2006, s. 127 – 128).

Výkony dětí jsou velmi závislé na motivaci a na ostatních faktorech osobnosti, ale rodina, mateřská škola a škola jim mohou cílenými postupy pomoci k výstavbě logického myšlení, tedy přispět k přechodu od naivně názorového způsobu myšlení k myšlení založenému na logických operacích (Langmeier, 2006, s. 127 – 128).

1.3.3 Emoční vývoj

Školákovi se rozšiřuje emoční složka podle četnosti interakcí s vrstevníky. Reakce dítěte na druhé děti má jiný ráz než reakce na dospělého člověka. Dítě je dítěti bližší svými zájmy, postavením ve společnosti i vlastnostmi. A právě proto se ve skupině dětí může učit důležitým sociálním reakcím jako je spolupráce, soutěživost či schopnost pomáhat.

Ve vrstevnické skupině se dítě učí lepšímu porozumění a narůstá i schopnost adaptace a seberegulace - např. potlačení vlastní potřeb pro potřeby skupiny (Langmeier, 2006, s. 131).

Dle Langmeiera (2006) jsou si školní děti s dobrou emoční kompetencí dobře vědomy vlastních pocitů a emocí druhých lidí, snaží se vyjadřovat prožitky přiměřeným způsobem a jsou schopny své pocity regulovat a kontrolovat podle dané situace tak, aby to zvládnutí přítomného problému usnadnilo. Také u emočního porozumění došlo k posunu, kdy dítě poznává, že pocity, přání nebo motivy je možné před okolím skrývat (Langmeier, 2006, s. 131).

Ve škole si dítě osvojuje nové sociální role (žák) a také nové role poznává (učitel) a s tím spojené i způsoby chování v roli spolužáka. Upevňují se tu i sexuální role – od muže se ve společnosti očekává jiné chování než u ženy. Avšak dnes se některé rozdíl mezi muži a ženami značně stírají, vzhledem ke změně postavení žen ve společnosti (Langmeier, 2006, s. 136 – 137).

Pro zdravý vývoj mladého školáka je důležitá hra, u které je snaha o přiblížení reálné skutečnosti a výrazněji se prosazuje snaha o dosažení úspěchu zejména ve společenských hrách. Mění se preference hry – více dětí dává přednost hrám se složitějšími pravidly. Od počátku školní docházky, je důležité, aby se dítě naučilo rozeznávat vymezený čas na práci, kdy musí soustředit svou pozornost bez žádného odbíhání a čas, kdy má volnost při hře. To však neznamená, že by práce nemohla být stejně zajímavá jako hra. Je stále důležité se zabírat myšlenkou „škola hrou“ (Langmeier, 2006, s. 141).

1.4 Prostředí školní družiny

Dle Čapka (2010) je prostředí velmi obecný termín a má široký rozsah, netýká se pouze aspektům sociálně-psychologickým. Prostředí třídy (družiny) zahrnuje také aspekty:

- architektonické (vybavení, prostorové umístění nábytku),
- hygienické (osvětlení, vytápění),
- akustické (odraz zvuku).

Hlavním činitelem školní družiny jsou děti a vychovatelka, avšak pro prospěšnost svého působení musí škola volit nejen vhodné činnosti, ale mít i odpovídající prostředí. Školní družina využívá pro svou činnost vlastní prostory. Tyto prostory jsou zařízené v podobě heren, které svým vybavením a uspořádáním odpovídají potřebám dětí mladšího školního

věku (6 - 12 let). Prostor ŠD by měl navozovat pocit bezpečí a radosti, umožňovat soukromí i činnosti ve skupinkách, dávat příležitost k odpočinku, dát impulz k samostatné intelektuální, zájmové i hravé aktivity organizované i spontánní (Hájek, 2007, s. 41).

Nábytek ve školní družině by měl být uspořádán, tak aby mohlo docházet ke vhodné komunikaci mezi dětmi, proto se doporučuje, aby část místnosti byla krytá kobercem. Zde si mohou děti hrát. Volného prostoru by mělo být co nejvíce. Pro zájmové a manuální činnosti slouží část se stolkou a židličkami, uspořádaný tak, aby děti na sebe viděly a při činnosti mohly mezi sebou mluvit (Hájek, 2007, s. 42).

Řádnou vizitkou družiny je její výzdoba, které je výsledkem tvořivé činnosti dětí. Výzdoba se obměňuje a sleduje práce týkající se ročních období a dalších námětů (Vánoce, Velikonoce...). Pro zájmovou činnost by měly vychovatelky také využívat dostupné venkovní prostory a realizovat zde pohybové hry a aktivity (Hájek, 2007, s. 42).

Spolutvůrcové klimatu ve školní družině jsou vychovatelé, děti a rodiče, a aby bylo klima pozitivní, musí všechny tři složky spolupracovat (Čapek, 2010, s. 16).

2 VÝCHOVA

V této kapitole se zaměříme na výchovný proces a její činitele. Rozebereme si její cíle, kde se více zaměříme na jeden specifický cíl, který z velké části ovlivňuje dnešní výchovu dětí a na závěr si popíšeme výchovu v rodině a institucionální výchovu mimo rodinu. Téma výchovy je velmi široké, věnujeme se mu zde pouze v rozsahu naší bakalářské práce.

Výchova je značně velmi složitý a dynamický proces a ovlivňuje ji řada společenských, filozofických a historických východisek. Výchovou se zabývalo mnoho osobností, které ji značně ovlivnily. Ve většině případů se však shodují nad tvrzením, že výchova je celoživotní proces jedince od narození až do smrti, chápe osobnost žáka jako subjekt výchovy a vyzdvihuje podíl jedince na vlastním rozvoji a výchově (Šafránková, 2019, s. 46 – 47).

V pedagogické teorii je normální narazit na široké pojetí výchovy, která zahrnuje i vzdělání. Výchova a vzdělávání se dá nahradit jedním slovem – edukace. Avšak tyto dvě slova nejsou synonyma. Vzájemné vztahy mezi výchovou a vzděláváním mohou mít různá pojetí – nadřazenost jednoho pojmu nad druhým, rovnocennost pojmů, případně pojem vzdělání vystupuje jako výsledek procesu výchovy (Bendl a kol., 2015, s. 28 – 29).

Výchova není možná bez existence společnosti, je to tedy společenský jev. Společnost určuje cíle, metody i formy výchovy. Rozdíl výchovy a socializace spočívá v tom, že socializace je záměrná i nezáměrná, za to výchova musí být nějakým způsobem záměrná, byť si jejího působení nemusíme být vždy vědomi (Bendl a kol., 2015, s. 29 – 30).

Výchovným působením lze ovlivnit jednoho nebo více lidí. Je tedy zaměřeno na lidi, s nimiž žijeme. Člověk, který vychovává, se nazývá „edukátor“ (v našem případě je to vychovatel) a člověk, který je vychováván se nazývá „edukant“ jinak řečeno chovanec. Výsledek, který chce vychovatel v chovanci vyvolat, je určitá kvalita osobnosti. Snaží se o to, aby edukant získal jisté schopnosti a dovednosti, znalosti a postoje, způsoby chování, které se dají sumarizovat pod pojem psychické dispozice (Brezinka, 2001, s. 51).

Na předchozích řádcích jsem zmínila dva prvky tvořící systém výchovy, chybí nám však ještě třetí prvek a to je edukační prostředí. Dle Hlásna (2006) je edukační prostředí, prostředí, které je tvořené souhrnem všech vnějších podnětů, které se významnou mírou zúčastňuje na formování jedince a ovlivňuje jeho chování v průběhu celého života.

Vychovatel je velmi obecný pojem. Dá se použít na každého člověka, který je subjektem výchovného působení. Za vychovatele se v první řadě považují matky a otcové a následně

až lidé, kteří se věnují výchově jako svému povolání. K těmto profesionálním vychovatelům patří učitelé, mistři, vyučující odborné výchovy, vychovatelky, speciální a sociální pedagogové, psychoterapeuti, sociální pracovníci a další (Brezinka, 2001, s 59).

2.1 Cíle výchovy

Dle Koláře a kol. (2012, s. 23) nám cíle výchovy značí představy o ideálních kvalitách vychovávané osobnosti, skupiny, generace, kterých má být dosaženo pomocí výchovy. Jsou to racionální konstrukty, které vyplývají z analýzy společenských poměrů a potřeb lidí ve společnosti, z kvality odvedené práce a ze schopnosti používat a analyzovat lidskou kulturu. Kvalita formulovaných cílů výchovy významně určuje povahu a charakter výchovného systému. Můžeme je rozdělit do mnoho poloh:

- cíle obecné a cíle konkrétní,
- cíle bezprostřední, krátkodobé a dlouhodobé,
- cíle adaptační a anticipační,
- cíle kognitivní, afektivní a psychomotorické,
- cíle etapové a cíle „absolventské“,
- cíle nutné a cíle nadstandartní,
- cíle minimální, maximální a optimální.

Pro efektivitu výchovy je důležité, aby cíl byl konkrétně formulován; obsahoval požadovanou změnu osobnosti, podmínky a prostředky, pomocí kterých je možné dosáhnout změny; měl kontrolované výstupy; byl konzistentní (nižší cíl vede k vyššímu cíli); přiměřený a splnitelný a měl by podněcovat k rozvoji (Šafránková, 2019, s. 55-56).

V pedagogické praxi jsou značně důležité tři úrovně vymežující výchovně- vzdělávací cíle:

- ***Společenská úroveň.***
- ***Institucionální úroveň.***
- ***Konkrétní úroveň jednotlivých vychovatelů.***

Do první úrovně zapadají obecné ideály, hodnoty a cíle společnosti a všechny výchovní činitelé (např. Základní listina práv a svobod). Na druhé úrovni se cíle konkretizují v podobě

standartního profilu absolventa dané instituce. V poslední úrovni jde o svobodnou a odpovědnou tvůrčí konkretizaci cílů – projektování výuky (Šafránková, 2019, s. 58).

Dle Šafránkové (2019, s 59) nám cíle výchovy vyjadřují zjištěné a vědomě zvolené pedagogické možnosti a určují to, čeho má výchova dosáhnout.

2.1.1 Výchova ve 21. století

Abychom správně pochopili dnešní výchovu, musíme také zmínit, co ji ovlivňuje a na co se zaměřuje. Značný vliv na výchovu ve 21. století má především globalizace. Globalizace je pojem vyjadřující proces (především ekonomického) vzájemného propojování regionů, států dokonce i kontinentů. Rychlost šíření informací do celého světa je zásadně rychlejší, než tomu bylo před počátkem 21. století (Střelec, 2004, s. 14).

Nová interpretace výchovy by měla vést k utváření postojů, chování a hodnot, které nám určují rytmus a způsoby ekonomického a sociálního vývoje. Ve výchově se objevují nové oblasti (multikulturní výchova, ekologická výchova, výchova ke zdraví, výchova demokratického občana) odvozené ze sféry globalizace. Při výchově je jedinci předkládán obraz složitého světa a zároveň směr, který mu napomáhá k tvorbě vlastní cesty a osvojení životní dovednosti (Střelec, 2004, s. 18-19).

Pro uvedený rozměr a obsah výchovy dnešní doby můžeme zvolit termín globální výchova. Globální výchova vyzdvihuje porozumění, vzájemný respekt a spolupráci mezi lidmi, celkovou odpovědnost za lokální i globální svět, respekt k přírodě a společenskému celku a jejich společné perspektivy a rozvoj v tomto světě pro tento svět. Globální výchova klade důraz na sebepojetí, sebeúctu a vzájemnou úctu. Možnost účasti dětí, rodičů a veřejnosti na výchovně-vzdělávacím procesu tzv. participace. A na integraci ve smyslu výchovných a vzdělávacích obsahů a také ve smyslu integrace různých kultur či odlišnosti lidí (Šafránková, 2019, s. 76 – 77).

Současná doba se potýká s digitalizací vzdělávání a robotizací práce, které ovlivňují a mění výchovu člověka. S využíváním moderních technologií přichází nutnost jejich využívání. Na druhou stranu s nimi souvisí řada problémů ve výchově – odklon od podstaty lidství, důraz na materiální hodnoty, mezigenerační konflikty, nerespektování autorit, otupělost k lidem, věcem a zvířatům. Ve výchově bude hlavním tématem sociální a etické bariéry, které zasahují do podstaty lidství (Šafránková, 2019, s. 80 – 82).

2.2 Rodina a výchova

Rodina je nejstarší společenská instituce, která plní socializační, ekonomické, sexuálně-regulační a reprodukční funkce. Vytváří určité emociální klima, formuje interpersonální vztahy, hodnoty a postoje, základy etiky a životního stylu (Hlásna, 2006, s. 72).

Rodina je brána jako základ sociální jednotky, která vznikla monogamním manželstvím, umožňuje vzájemné spolužití manželských partnerů, rodičů a dětí, dává prostor na vytváření vztahů s nejbližšími příbuznými. Poskytuje základy výchovy a vstup do sociálních kontaktů (Hlásna, 2006, s. 72).

Pro pochopení dnešní české rodiny musíme zmínit také trendy, které se jí značně týkají. Sňatky a rození dětí se odkládá na dobu co nejpozději. Zvyšuje se procento rozvodovosti. Zvyšuje se také průměrný věk matky při narození dítěte. Žije mnoho nesezdaných párů (přibližně každý desátý pár). A ideálem většiny obyvatel je model čtyřčlenné rodiny. (Kuchařová a kol., 2019, s. 54).

Rodina má mnoho funkcí, které ve společnosti plní. Jednou z nich je i funkce výchovná. Výchovná funkce sleduje reálný zájem o dítě a jeho péči. Jde o komplexní rozvoj osobnosti na základě jeho fyzických a psychických zvláštností a také znalostí. Především jde o volbu neoptimalnější výchovné strategie dítěte s cílem jej co nejlépe připravit na budoucí život.

Existují různé klasifikace výchovných stylů, které se objevují v rodině. Jednou z nich je následující (Janiš, 2008, s. 17-19):

- **Prostředí negativní - autoritativní.** Hlavním znakem je vzbuzování strachu. Dítě je stavěno do podřízené role. U dítěte se nerespektují jeho individuality a hrozí, že v budoucnu se nebude umět schopně a samostatně rozhodovat.
- **Prostředí pozitivní – liberální.** Prostředí kde je dítě vychovááno nemá velký řád. Rodič vnímá dítě jako sobě rovnému a dítěti ponechává velkou volnost jednání. V mnoho případech může takové jednání dostat dítě do prostředí sekt apod.
- **Prostředí neutrální – demokratické.** Do jisté míry můžeme tvrdit, že je to ideální výchovné prostředí. Vztahy jsou založené na vzájemném respektu, spolupráci a společném řešení problémů.

Na výchovu dítěte má také velký vliv výchovné situace v rodině, do kterých zařazujeme: úplnost rodiny, počet dětí v rodině, pohlaví a věk dětí, věkový rozdíl mezi dětmi, zaměstnání, věk, vzdělání a pracovní doba rodičů, zdravotní stav členů v rodině, materiální zabezpečení,

podmínky bydlení, rodinné vzory, výchovné metody rodičů, způsob řešení konfliktů. A v neposlední řadě také společně strávený čas a způsob využívání volného času (Hlásna, 2006, s. 76 – 77).

Nejdůležitějším činitelem, podílejícím se na vytváření osobnosti dítěte je rodina, ve které dítě vyrůstá. Právě model rodiny má vliv na pozdější výběr partnera a i na pozdější chování jedince v partnerském vztahu (Veselá a kol., 2003, s. 22 – 23).

S výchovou v rodině souvisí i rodinná výchova v nejužším slova smyslu, kdy roli supervizora výchovy přebírají rodiče, kteří nejlépe znají psychiku, zájmy dítěte a prostředí, ve kterém se pohybuje. Představy a cíle rodiče mají velký vliv na vzorce chování a systém hodnot dítěte. Výrazně se podílejí na motivaci pro účast na vzdělávání a nejlépe v optimálně vytvořených podmínkách pro studium. Vytváří tak model vzájemného postavení vůči škole (Janiš, 2008, s. 23-24).

Rodiče mají za povinnost se podle svých sil postarat o náboženskou, mravní, tělesnou a občanskou výchovu svého potomstva. Nikdo nemá právo (tedy ani stát) zasahovat rušivě do výchovného procesu (Janiš, 2008, s. 24).

2.2.1 Rodiče a škola

Nezastupitelnou úlohu při výchově a vzdělávání sehrávají také škola a další výchovná a vzdělávací zařízení. Pro pozitivní zrání osobnosti jedince, by škola a rodina měla pracovat ruku v ruce. Přesto však mnozí rodiče se velice netaktně a špatně vyjadřují o práci ve škole a pedagogy před dětmi nazývají poněkud nelichotivými jmény, aniž by si byli vědomi toho, že často svým vyjadřováním dávají nálepku ze sociální inteligence sami sobě.

Dítěti samozřejmě lichotí, když mu rodič takhle dává najevo, že za školní výsledky nemůže, ale je na vině právě učitel. Rodičům to tak umožňuje jednoduše svalit vinu na školu a jednoduše tak „vyřeší“ vzniklý problém a zbaví se i špatného svědomí, které případně vůči dítěti mají (Veselá a kol., 2003, s. 24).

Rodiče a jejich přístup ke škole můžeme rozdělit do čtyř základních variant rolí.

- **Rodiče jako zákazníci** – trvají na tom, aby dítěti bylo dodáváno od školy co nejvíce informací. Přejí si ty nejkvalifikovanější učitele a školu tak zvolili záměrně.

- **Rodiče jako problém**
  - „**Nezávislý**“ rodiče – kontakt se školou se snaží udržovat na minimum. Domnívají se, že mají na vzdělávací výsledky dítěte větší vliv než škola a stojí si za tím, že zájmové kroužky, jsou pro děti důležitější, než příprava do školy.
  - „**Snaživý**“ rodiče – přehnaně kritizují práci učitelů (vychovatelů). Mají tendence s pedagogy řešit každou maličkost.
  - „**Špatní**“ rodiče – Nezajímají se o to, jak se dítě chová nebo jaké má výsledky. Nereagují na výzvy školy, ohledně přípravy dítěte do školy
- **Rodiče jako výchovní partneři** – snaží se dítěti pomáhat, aby pracovala ve škole, co nejlépe (např. mu radí). Jsou ochotni pomoci a přispět při tvoření akcí nebo poskytnout finanční či hmotný dar. Radí si s pedagogy informace o dítěti a zajímá je jejich názory na to jak k dítěti přistupovat.
- **Rodiče jako sociální partneři** – zapojují se např. do rady rodičovského sdružení školy. Snaží se ovlivňovat rozhodování o důležitých věcech ve škole (investice). Pokud mají možnost, tak vystupují veřejně v zájmu školy (místní zastupitelstvo, tisk).
- **Rodiče jako občané** – přejí si, aby škola sloužila i k jiným účelům, než jen ke vzdělávání dětí např. aby také poskytovala poradenství pro rodiče. Budou se zajímat o danou školu i po skončení docházky jejich dítěte (Rabušicová, 2004, s. 40 – 41).

Pokud však chceme od rodičů, aby sehrávali klíčovou roli v rozvoji svých dětí, potřebují lépe porozumět procesům vzdělávání a výchovy. Od školy se tedy očekává, že je bude pravidelně informovat o výsledcích učení dětí a má snahu vytvářet vhodné podmínky pro obousměrnou komunikaci (Rabušicová, 2004, s. 40 – 41).

2.3 Institucionální výchova mimo rodinu

Výchovné instituce jsou jedním z druhů existujících institucí. Zde vznikají vztahy mezi těmi, kdo vychovávají, a těmi, kdo jsou vychováváni. Instituce jsou vytvářeny lidmi, k tomu, aby dosahovali určitých cílů. Mezi výchovné instituce patří škola, rodina, dětské domovy, církevní organizace, organizace dětí a mládeže a další. Instituce, jejíž společenskou funkcí

je převážně výchova, a proto se označují jako primárně výchovné – zde patří škola. Zatímco instituce sekundárně výchovné (rodina, organizace mládeže) plní i jiné funkce nežli výchovné.

Pro správné pochopení rozdílu, v činnosti primárně výchovných institucí převládá působení záměrně výchovné a v sekundárně výchovných institucích značně působí i jiná činnost, než výchova. Soubor výchovně-vzdělávacích institucí se nazývá výchovná (vzdělávací, výchovně-vzdělávací) soustava, nebo také můžeme narazit na termín edukační systém (Vorlíček, 2000, s. 77).

2.3.1 Škola

Pokud se jedná o školu, tak u ní se v dosavadním vývoji ustálily určité stupně, které mají různé názvy a mají různou délku na základě vývojových období a liší se také výchovnými koncepcemi. Vzdelávací systém v České republice se řídí mezinárodní klasifikací vzdělávání a vypadá následovně (Europa, 2022):

- **Předškolní vzdělávání** (mateřská škola od 2 do 6 let).
- **Základní vzdělávání** (základní škola, která má délku povinné školní docházky 9 let), dělí se na 2 stupně – první stupeň je pětiletý (6 – 11 let) a druhý stupeň je čtyřletý (11 – 15 let). Žáci mají také možnost se po absolvování prvního stupně přihlásit na osmileté gymnázium či konzervatoř.
- **Základní školy speciální** – určené pro žáky s určitým středně těžkým či těžkým mentálním postižením.
- **Střední vzdělávání**, které se dělí na tři stupně:
  - **Střední vzdělávání bez výučního listu**, které se dosahuje jen v omezeném počtu oborů.
  - **Střední vzdělávání s výučním listem**, dosahované po dvou až třech letech vzdělávání v oborech (dostupné i pro žáky s lehkým mentálním postižením).
  - **Střední vzdělání s maturitní zkouškou**, dosahované po 4 letech studia (případně po 6 či 8 letech). Na některých oborech mohou žáci získat souběžně i střední vzdělání s výučním listem
- **Vyšší odborné vzdělávání (VOŠ)** – doba studia je 3 až 3,5 roku. Vzdělávání se ukončuje absolutoriem.

- **Vysokoškolské studium (VŠ)**, které má 3 typy studijních programů
  - **Bakalářský studijní program** – je zaměřený na přípravu k výkonu povolání a k magisterskému studiu. Standardní doba studia je nejméně 3 a nejvýše 4 roky. Minimálním vstupním požadavkem je střední vzdělání s maturitní zkouškou
  - **Magisterský studijní program** – je orientovaný na získání teoretických a praktických poznatků založených na nynějším stavu vědeckého poznání, výzkumu a vývoje, na zvládnutí jejich aplikace a na rozvinutí schopností a dovedností. Doba studia 1 – 3 roky (navazuje na bakalářský).
  - **Doktorský studijní program** – zaměřuje se na vědecké bádání a samostatnou tvůrčí činnost v oblasti výzkumu či vývoje, nebo na tvůrčí činnost. Doba studia 3 – 4 roky.
- **Umělecké a jazykové vzdělávání** – Základní umělecké školy a Jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky
- **Vzdělávání dospělých** – různé kurzy, nástavbové studia, celoživotní vzdělávání nebo rekvalifikace v oboru

3 VOLNÝ ČAS VE ŠKOLNÍ DRUŽINĚ

Závěrečná kapitola se bude zabývat volným časem ve ŠD. Školní družina totiž hlavně pracuje s volným časem. Je to sice široké téma, avšak v této práci se zaměřujeme na základní vymezení volného času, výchovy ve volný čas a pak především na výchovu mimo vyučování, do kterého zapadá školní družina.

Volný čas dle Hofbauera (2004) je čas, kdy člověk nevykonává činnosti pod tlakem závazků, jež plyne z jeho sociálních rolí, zvláště z dělby práce a nutnosti zachovat a rozvíjet svůj život. Občas se vymezuje jako čas, který zbývá po splnění pracovních i nepracovních povinností. Nejpřesnější jeho charakteristika je, že je to činnost, do níž člověk vstupuje s očekáváním, účastní se jí na základě svého svobodného uvážení, a která mu přináší příjemné zážitky a uspokojení.

Za hlavní funkce volného času se považují: regenerace/odpočinek, zábava - regenerace duševních sil, rozvoj osobnosti - spoluúčast na vytváření kultury (Hofbauer, 2004, s. 13).

Součástí volného času nejsou činnosti zabezpečující biologickou existenci člověka (spánek, jídlo, hygiena), ale je možné, že si lidé i z těchto činností vytvoří svého koníčka, například ve vztahu k přípravě jídla (Pávková, 2002, s. 13-14).

Prostředí, ve kterém mohou děti trávit volný čas je různorodé. Může to být škola, různé společenské instituce či organizace a domov. Spousta dětí tráví své volné chvíle ve veřejných prostranstvích (venku, na ulici) a často bez jakéhokoliv dohledu dospělých (Pávková, 2002, s. 13-14).

Vzhledem k tomu, že děti mají relativně dost volného času, tak by se společnost měla zajímat o to, jak svůj volný čas tráví. Samozřejmě na prvním místě je to záležitost rodiny, avšak mínění, že výchovu dětí ve volném čase plně zabezpečí rodina, je mylné. Pro tuto funkci má nedostatek času, chybí jí potřebné materiální vybavení a odborná kvalifikace. A také není rodina schopná v plné míře uspokojit potřebu dětí, zejména dospívajících, sdružovat se ve skupinách vrstevníků (Pávková, 2002, s. 13-14).

Některé tendence k omezování či rušení institucí pro výchovu mimo vyučování jsou nedomyšlené a škodlivé, protože z historických zkušeností víme, že prevence je ve výchově účinnější a také o dost levnější než náprava chyb nebo případná převýchova. Proto je důležitá kvalitní výchova dětí ve volném čase, která má výrazně preventivní význam (Pávková, 2002, s. 13-14).

Volným časem se zabývá pedagogika volného času. Zabývá se pojetím, cíli, obsahem a způsoby výchovného zhodnocování volného času, organizacemi a institucemi, které tyto aktivity provozují nebo pro ně vytvářejí podmínky, a koncepcemi jeho dalšího vývoje utvářených na základě rozvoje společnosti a oboru samotného (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008, s. 12).

3.1 Výchova a volný čas

Pro správné vysvětlení výchovy ve volném čase si musíme umět definovat jednotlivé termíny. Včetně výchovy, na kterou je zaměřená první část naší práce. Jak už tedy víme, výchova může být chápána jako záměrné, cílevědomé a dlouhodobé působení vychovávajícího na vychovávaného v pozitivním smyslu. Hlavními znaky ve výchově ve volném čase jsou záměrnost a cílevědomost. Má své specifické cíle a podmínky (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008, s. 65-67).

Abychom dokázali vydefinovat volný čas, musíme vycházet z rozdělení veškerého času, který má člověk k dispozici. Volný čas zahrnuje odpočinek, zábavu, zájmové činnosti, rekreace, dobrovolné vzdělávání, dobrovolnou veřejnou prospěšnou práci a časové ztráty, které s těmito činnostmi souvisí. Volný čas lze nadále také definovat jako čas, se kterým může člověk nakládat podle svého uvážení a na základě svých zájmů. Doba, která zůstane z 24 hodin po odečtení času věnovaného práci, péče o domácnost a rodinu, o vlastní fyzické potřeby včetně spánku (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008, s. 65-67).

Souvislost mezi pojmy výchova a volný čas se dá vyjádřit trojím způsobem.

- **Výchova k volnému času (pro volný čas)** – vyzdvihuje cíle v oblasti výchovy. Její podstatou je utváření, rozvíjení a kultivování dovedností, schopností, kompetencí a motivace pro kvalitní využívání volného času.
- **Výchova ve volném čase** – zaměřuje se na specifické podmínky výchovy. Je součástí výchovného působení v té části lidského života, o které může člověk poměrně svobodně rozhodovat.
- **Výchova volným časem** – stanovuje aktivity ve volném čase, příslušné instituce, použité metody a formy jako prostředky výchovy. Naznačuje obsahové a institucionální působení individuální, prostřednictvím zařízení, sdružení a medií.

Je důležité zmínit, že volný čas dětí a mládeže se výrazně liší od volného času dospělých a to rozsahem, obsahem, mírou samostatnosti a závislosti a hlavně nezbytností pedagogického ovlivňování (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008, s. 65-67).

V pedagogické praxi také narazíme na pojmy vyjadřující různou míru organizovanosti výchovného působení ve volném čase.

- **Činnost spontánní** se odehrává individuálně či ve skupině, a to podle zájmu účastníků a je výchovně a pedagogicky nepřímo ovlivňována. Jedná se o spontánní aktivity na volném prostranství, hřištích, sportovištích, v přírodě, knihovnách apod. Jsou přístupny pro všechny a nemají stanoveny čas začátku a konce.
- **Zájmová činnost příležitostná** obsahuje organizované, jednorázové, cyklické, rekreační, oddechové nebo také vzdělávací aktivity. Jedná se o přednášky a poznávací soutěže, závody, koncerty, sportovní turnaje, umělecké přehlídky, divadelní představení, tábory, výlety, turistické zájezdy a mnoho dalších. Je časově ohraničena a přímo řízena pedagogem.
- **Zájmová činnost pravidelná** se uskutečňuje v určitých cyklech a intervalech (např. jednou za týden) pod vedením kvalifikovaného vedoucího. Jejím cílem je osvojit si nové dovednosti a vědomosti a prohloubit tak kladný vztah k předmětu zájmu. Pravidelná zájmová činnost probíhá v zájmových útvech – kroužky, umělecké soubory, sportovní družstva, kluby, kurzy trvající několik měsíců až rok. Obvykle bývá zakončen ukázkou výsledkem činnosti, jako jsou přehlídky, vystoupení či zápas (Hofbauer, 2004, s. 21).

3.2 Výchova mimo vyučování

Pojmy výchova ve volném čase a výchova mimo vyučování jsou si blízké, avšak nejsou totožné. Výchova mimo vyučování je vzhledem k obsahu činností o mnoho širší, než výchova ve volném čase. Nejedná se totiž jen o zábavu a odpočinek, ale také o oblast dětských povinností, jako je například příprava na vyučování.

Výchova mimo vyučování má 4 specifické znaky:

- je institucionálně zajištěna,
- probíhá převážně ve volném čase,
- probíhá mimo povinné vyučování,

- probíhá mimo bezprostřední vliv rodiny (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008, s. 67).

Na výchově dětí v době mimo vyučování se podílí rodina, škola, zařízení pro výchovu mimo vyučování, společenské vlivy a některé další subjekty. Výchova mimo vyučování značně přispívá k prevenci společensky nevhodných a škodlivých forem chování. Patříčné pedagogické ovlivňování volného času dětí a mládeže je jednou z účinných forem prevence závažných a výchovných problémů, jako jsou agresivita, záškoláctví, drogová závislost apod. (Pávková, 2002, s. 37-38).

Dnešní výchova mimo vyučování klade hlavně důraz na:

- respektování dítěte, princip dobrovolnosti,
- propojení zájmových činností s vyučováním,
- využití odbornosti pedagogů při organizaci zájmových činností,
- integraci jedinců s handicapem,
- vytváření vhodných podmínek,
- zapojování rodičů,
- využití zájmových činností pro budoucí uplatnění na trhu práce,
- individualizace výchovného působení a vytváření heterogenních skupin podle věku, pohlaví a sociálního prostředí (Pávková, 2002, s. 38-39).

Výchova ve volném čase má i své určité funkce. Lze je formulovat jako funkce výchovně-vzdělávací, zdravotní, preventivní a sociální. Každé zařízení. Instrukce či organizace pro výchovu ve volném čase plní tyto funkce v různé míře a různými způsoby (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008, s. 70).

Na výchovně-vzdělávací funkci je v dnešní době zvláště kladen důraz. Zakládá si na záměrném a cílevědomém formování osobnosti vychovávaných jedinců. Snaží se pozitivně působit na všechny složky osobnosti a uspokojovat potřeby, prostřednictvím pestrých a zajímavých činností. Zároveň rozvíjí poznávací procesy a utváří žádoucí rysy osobnosti. Kladný výsledek ve volnočasových aktivitách, přináší pocit uspokojení, příležitost k seberealizaci a kladnému sebehodnocení. Na základě konaných činností si lidé vytvářejí názor na život a svět kolem nás (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008, s. 70-72).

Veškeré výchovné působení ve volném čase, v době mimo vyučování musí povzbuzovat zdravý tělesný, duševní a sociální vývoj. Zde mluvíme o funkci zdravotní. Dobrý zdravotní stav vychovávaných lze podpořit různými způsoby:

- upevňování a pěstování hygienických návyků, zvláště u dětí a mládeže (péče o osobní věci, oděv, obuv, návyků kulturního stravování),
- vedení ke zdravému stravování a upevňování zdravých stravovacích návyků,
- poskytování příležitostí ke kvalitnímu pohybu, nejlépe na čerstvém vzduchu,
- usměrňování režimu dne, tak aby odpovídal individuálním zvláštnostem člověka a byl veden podle lidského biorytmu,
- dodržování zásad bezpečnosti práce (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008, s. 70-72).

Organizace pro výchovu mimo vyučování mají také velmi důležitou sociální funkci. Nejčastěji je sociální funkce chápána jako péče o děti, zajištění jejich bezpečnosti, dohledu a odpovídajícího zaměstnání v době, kdy skončilo vyučování a rodiče jsou v zaměstnání nebo jinak zaneprázdnění. Může mít však i jiné pojetí - možnost navazování sociálních vztahů, většinou s lidmi, se kterými nás pojí podobné zájmy. Účast ve volnočasových sociálních skupinách přispívá k socializaci člověka (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008, s. 70-72).

A na závěr plní funkci preventivní, kdy klade důraz na prevenci negativních jevů, jako jsou drogová závislost, alkoholismus, kouření, virtuální drogy, gambling, záškoláctví, šikanování, vandalismus, xenofobie, rasismus, intolerance a delikvence.

Prevenci rozlišujeme ve třech rovinách. První je prevence primární, která je určena celé populaci, zejména části, která není nějak narušená nebo kriminálně riziková. Druhá se nazývá sekundární prevence. Řadí se zde aktivity zaměřené na kriminálně rizikové jedince nebo skupiny, u kterých je zvýšená pravděpodobnost závadové činnosti, i na ty, u nichž je vyšší pravděpodobnost, že se stanou jejími oběťmi. Poslední rovinou je prevence terciální, která usiluje o léčení u těch, kteří jsou již negativními jevy zasaženi. Především se zaměřuje na sociální prostředí, příčiny a podmínky vzniku závadového jednání a jeho opakování (Pávková, 2002, s. 41).

Školní družina tedy může mít důležitou roli při prevenci před rizikovým chováním dítěte a její fungování je pro děti mladšího školního věku velmi přínosná.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 METODOLOGIE VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Empirická část bakalářské práce navazuje na teoretickou. Zrealizovali jsme ji pomocí dotazníkového šetření. V této kapitole si popíšeme design výzkumu, nadále představíme výzkumné cíle a otázky, výzkumný soubor, výzkumný nástroj a metodu sběru dat. Na závěr data zanalyzujeme, interpretujeme a vytvoříme z nich doporučení pro praxi.

4.1 Výzkumný problém

Výzkumný problém bakalářské práce byl definován jako **specifika výchovné práce ve školní družině pohledem rodičů.**

4.2 Výzkumné cíle

Hlavní cílem výzkumu bylo **zjistit názor rodičů na chod školní družiny.**

Od hlavního cíle se odvíjí dílčí výzkumné cíle, které byly stanoveny následovně:

- Zjistit informovanost rodičů o činnostech školní družiny v okrese Kroměříž.
- Vymezit spolupráci rodičů s vychovatelem v okrese Kroměříž.
- Zjistit názor rodičů na činnosti pořádané ve školní družině v okrese Kroměříž.
- Zjistit důvody docházky dítěte do školní družiny v okrese Kroměříž.
- Zjistit aktivnost rodičů dětí při volnočasových aktivitách pořádané školní družinou v okrese Kroměříž.

4.3 Výzkumné otázky

Na základě výzkumných cílů, byly formulovány výzkumné otázky.

Hlavní výzkumná otázka: **Jaký je názor rodičů na chod školní družiny?**

Dílčí výzkumné otázky:

- Jaká je informovanost rodičů o činnostech školní družiny v okrese Kroměříž?
- Jaká je spolupráce rodičů a vychovatele v okrese Kroměříž?
- Jaký je názor rodičů na činnosti pořádané ve školní družině v okrese Kroměříž?
- Jaké jsou důvody docházky dítěte do školní družiny v okrese Kroměříž?

- Jaká je aktivnost rodičů při volnočasových aktivitách školní družiny v okrese Kroměříž?

4.4 Design výzkumu

V našem výzkumu se zaměřujeme na specifika výchovné práce ve školní družině a to pohledem rodičů. Spolupráce školní družiny a rodičů je velmi důležitá a pomalu až neodmyslitelná. Rodiče často zasahují do jejího chodu, tak aby byli spokojeni s naložením volného času svého dítěte, avšak je i druhý případ, kdy rodiče netuší, jak školní družina funguje či jaké činnosti provozuje.

Nejen vzdělání, ale postupně i výchova se přenesla z rodiny do školy a to do rukou specializovaných odborníků (učitelé, vychovatelé). Zde pak může dojít k nedorozumění mezi školou a rodičem při pedagogickém ovlivňování dítěte.

Proto se hlavně ve výzkumu zabýváme zájmovou a také výchovnou činností ve školní družině, která by měla maximálně rozvíjet dítě, zajistit mu odborné vedení při volnočasových aktivitách a obohatit jeho denní režim (Školský zákon č.561/2004 Sb.).

Za účelem zjištění, jaký mají rodiče názor na chod školní družiny, volíme **způsob kvantitativního výzkumu**, protože chceme zjistit pohled rodičů na více družin v dané oblasti a také zmapovat jejich zkušenosti s fungováním školní družiny.

4.5 Výzkumný soubor

Výzkumným souborem jsou rodiče z okresu Kroměříž. Jelikož rodiče nemají žádný specifický znak, kterým by se lišil na základě bydliště, zvolili jsme náhodně jeden okres.

Žádali jsme školy o **kritérium, aby to byli rodiče dětí chodící do 1. a 2. třídy** Jelikož se jedná o nejpočetnější skupinu dětí chodící do školní družiny. Z praxe víme, že žáci 3. – 4. tříd již chodí domů po ukončení vyučování, či navštěvují různé volnočasové kroužky. Vzorek byl získán dostupným (příležitostným) výběrem. Důležitým znakem pro výběr výzkumného souboru je docházka do školní družiny.

4.6 Výzkumný nástroj

Výzkumný nástroj, který jsme vybrali v rámci naší práce, byl **anonymní dotazník** (vlastní tvorby) v online podobě. Oslovili jsme 12 škol, z toho 3 s námi navázali spolupráci. Dle nich bylo rozesláno dohromady kolem 130 dotazníků. 94 dotazníků se navrátilo vyplněných

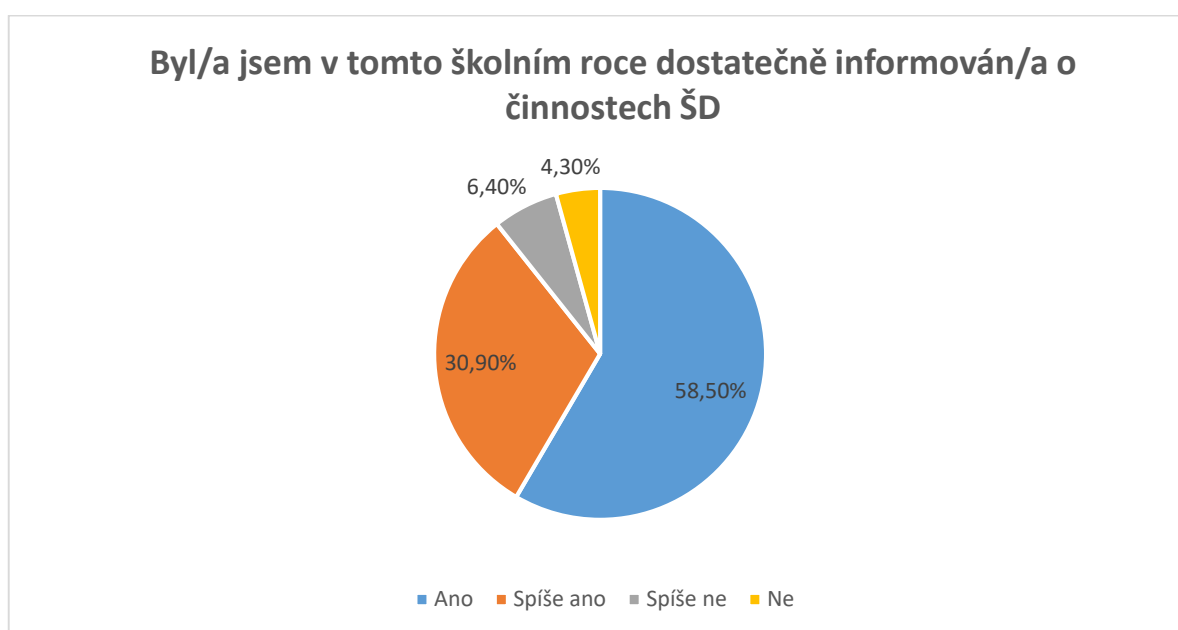
(72 %). Jelikož neexistuje žádný standardizovaný dotazník z této oblasti, museli jsme otázky vytvořit na základě publikací týkající se školní družiny a včovatelství. Dotazník sloužil k zjištění aktivity a spokojenosti rodičů v rámci vztahu se školní družinou. Skládal se celkově z 15 položek. Dvanáct položek je uzavřených, přesněji polytomických položek (výběrové, výčtové a stupnicové). Dvě položky jsou výčtové položky (respondent může vybrat více odpovědí) a poslední patnáctá položka je otevřená (respondenti odpovídají svými slovy).

5 ANALÝZA DAT

V následujícím textu jsou postupně vyhodnocovány jednotlivé položky z anonymního dotazníku, který byl určen pro rodiče dětí chodící do školní družiny. Data jsme analyzovali pomocí koláčových a sloupcových grafů.

Položka č. 1: Byl/a jsem v tomto školním roce dostatečně informován/a o činnostech ŠD?

Graf 1 – Informovanosti rodičů o činnostech ŠD

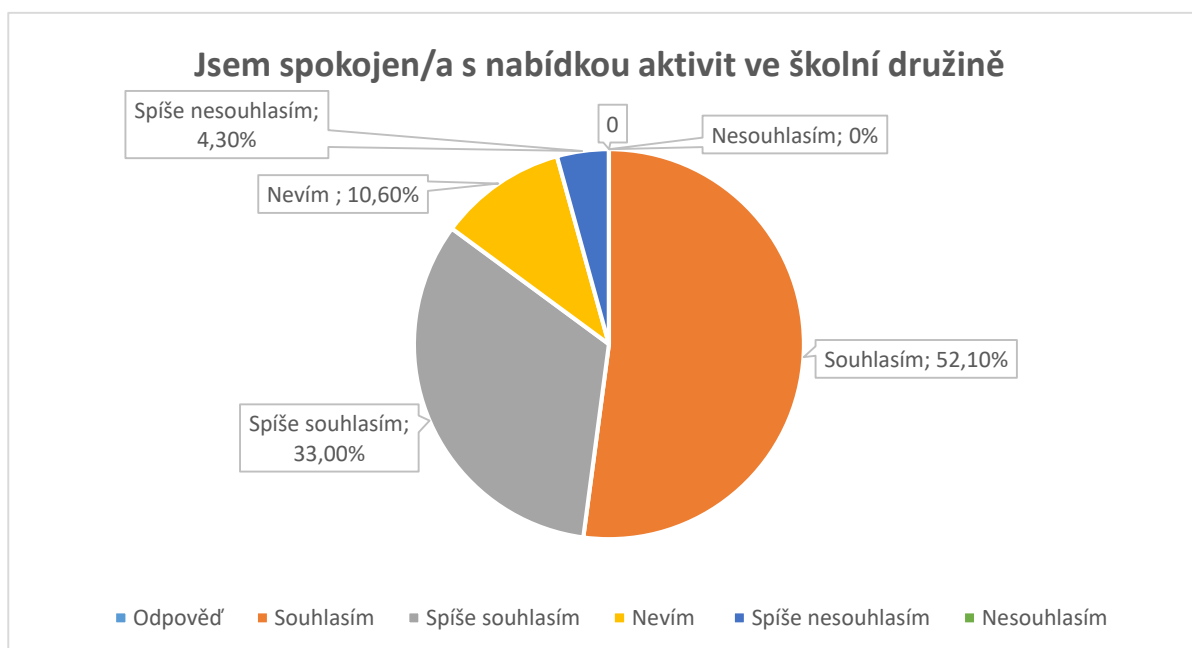

Zdroj: Vlastní tvorba, 2022

Z první položky vyplývá, že 58,5 % (53) rodičů odpovědělo ano, že jsou dostatečně informováni o činnostech ŠD, 30,5 % (27) uvedlo Spíše ano. Většina rodičů tedy neměla s přísunem informací problém. Dalších 6,40 % (6) rodičů spíše nebylo dostatečně informováno a zbylých 4,3 % (4) rodičů nebylo dostatečně informováno o činnostech ŠD.

Položka č. 2: Jsem spokojen/a s nabídkou aktivit ve školní družině.

Graf 2 – Spokojenost rodičů s nabídkou aktivit ve ŠD

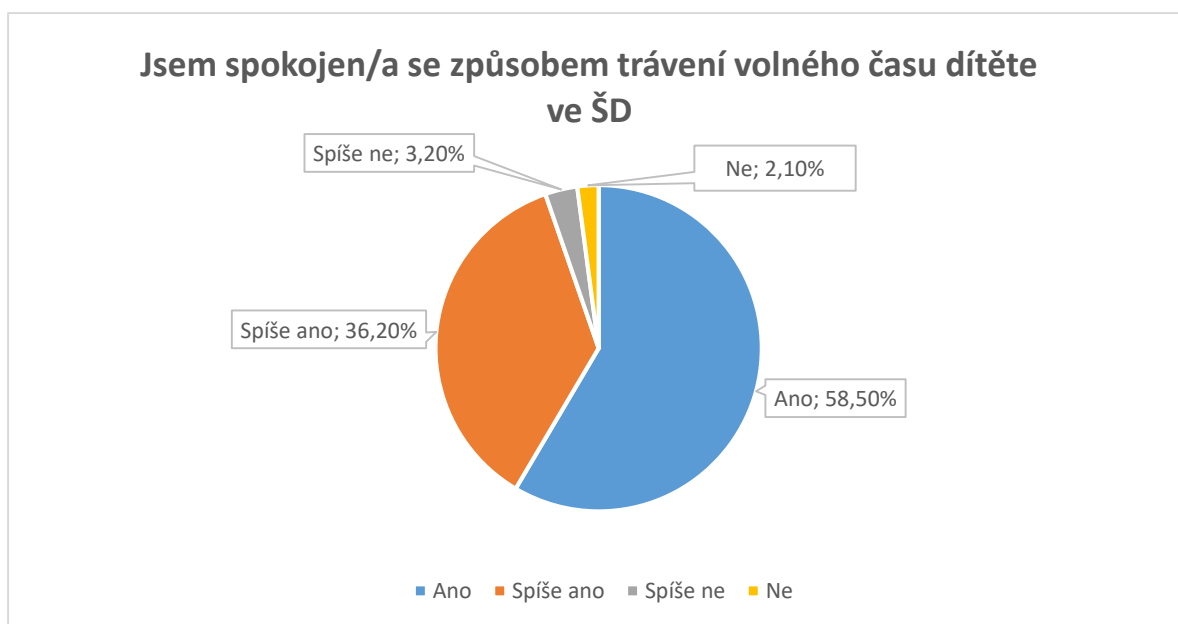

Zdroj: Vlastní tvorba, 2022

Jak lze z grafu vidět, rodiče na tvrzení Jsem spokojen(á) s nabídkou aktivit ve ŠD odpovídalo následovně: 52,1 % (49) rodičů jasně potvrdilo souhlas. Dalších 33 % (31) odpovědělo, že spíše souhlasí. 10,6 % (10) rodičů nevědělo odpovědět, spíše nesouhlasilo 4,3 % (4) rodičů a žádný rodič 0 % (0) neodpověděl způsobem, že by nesouhlasil. Při této položce sice 80 rodičů odpovědělo kladně, avšak při 15. položce pouze 19 odpovědí bylo typu „Jsem spokojen s nabídkou aktivit /všechno probíhá jak má“.

Položka č. 3: Jsem spokojen/a se způsobem trávení volného času dítěte ve ŠD.

Graf 3 – Spokojenost rodičů se způsobem trávení volného času dítěte ve ŠD

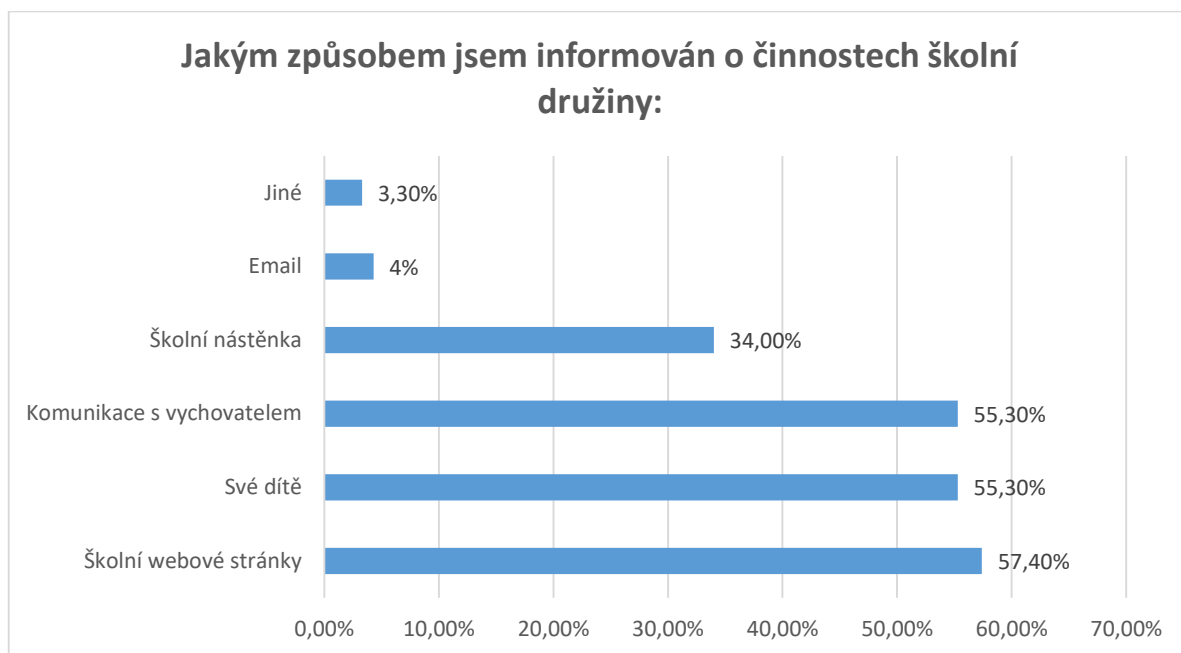
Zdroj: Vlastní tvorba, 2022

Z výzkumného šetření u 3. položky vyplývá, že 58,5 % (51) rodičů je spokojeno se způsobem trávení volného času svého dítěte ve ŠD. Následujících 36,2 % (34) rodičů odpovědělo spíše ano. Spíše ne odpovědělo 3,2 % (3) rodičů a 2,1 % (2) není spokojeno se způsobem trávení volného času svého dítěte ve ŠD.

Položka č. 4: Jakým způsobem jsem informován o činnostech školní družiny:

Graf 4 – Způsob informování rodičů o činnostech ŠD

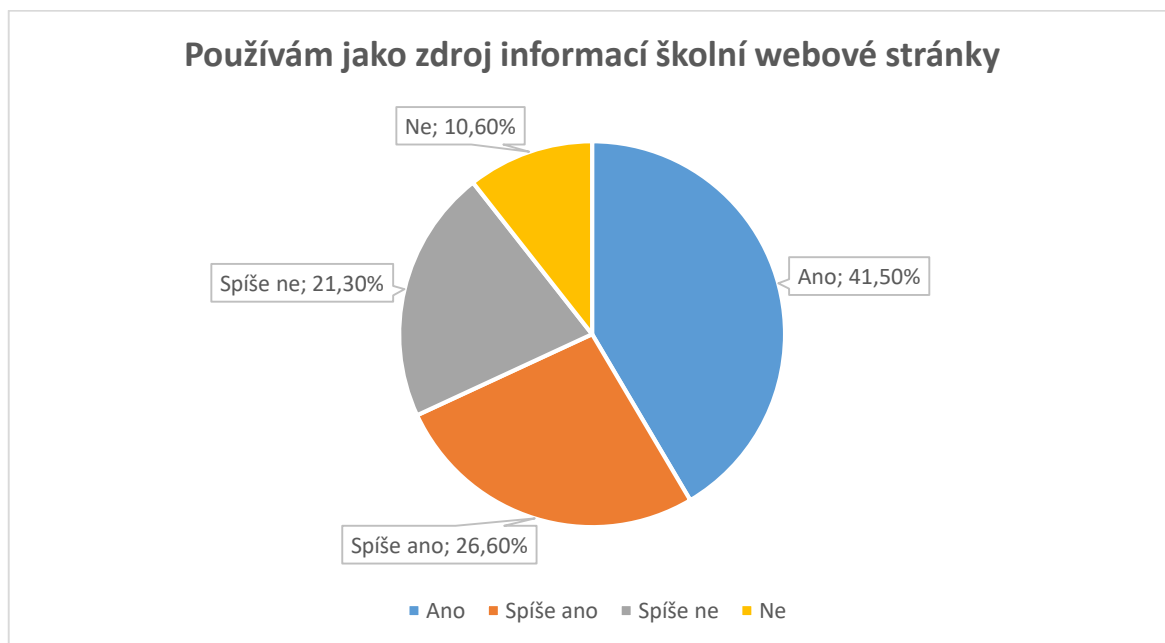

Zdroj: Vlastní tvorba, 2022

Čtvrtá položka zachycuje data o tom, jak jsou rodiče informováni o činnostech školní družiny. Největší procento rodičů odpovídalo, že je informováno skrz školní webové stránky 57,4 % (54 odpovědí), následně i skrz své dítě 55,3 % (52 odpovědi) stejný počet odpovědí také má komunikace s vychovatelem. Méně jsou již informováni přes školní nástěnku 34 % (32 odpovědi). Při odpovědi další rodiče odpovídali ještě email 4 (procenta) a zbylé 3 % (3) rodičů zmínili informační systém školy a informativní zápis napsaný v žákovské knížce.

Položka č. 5: Používám jako zdroj informací školní webové stránky.

Graf 5 – Školní webové stránky jako zdroj informací

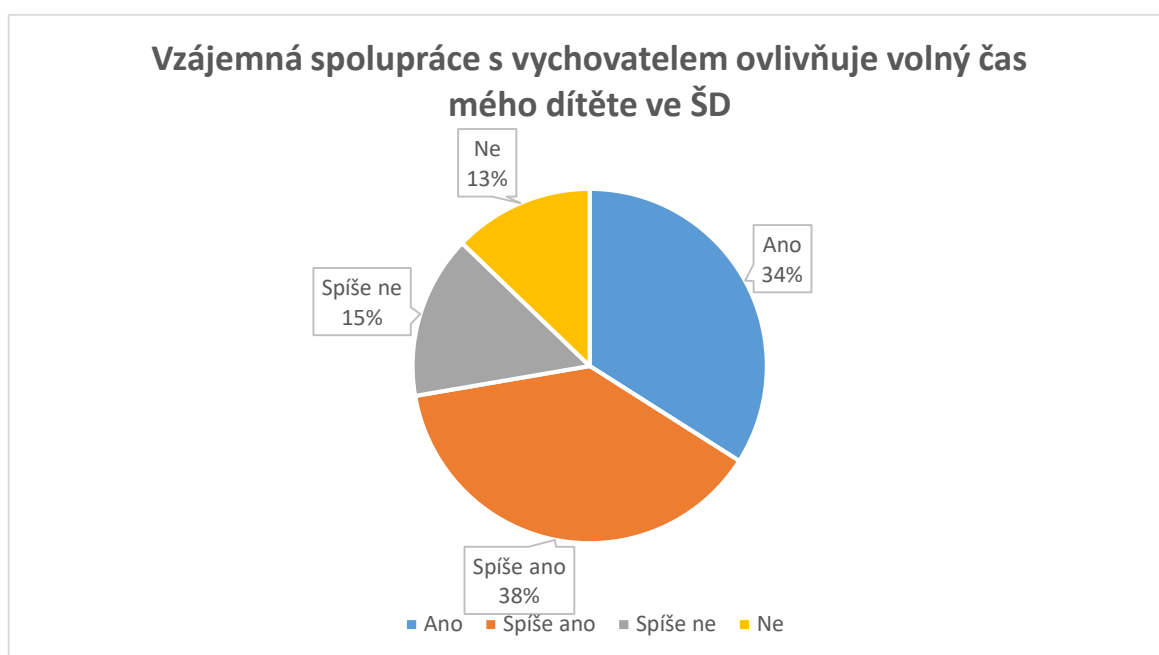

Zdroj: Vlastní tvorba, 2022

Na otázku, zda používají rodiče, jako zdroj informací školní webové stránky odpovědělo 41,5 % (39), že ano dalších 26,6 % (25) spíše ano. Spíše záporně odpovědělo 21,3 % (20) rodičů a 10,6 % (10) rodičů školní webové stránky nepoužívá.

Položka č. 6: Vzájemná spolupráce s vychovatelem ovlivňuje volný čas mého dítěte ve ŠD.

Graf 6 – Vliv spolupráce rodiče a vychovatele na volný čas dítěte ve ŠD

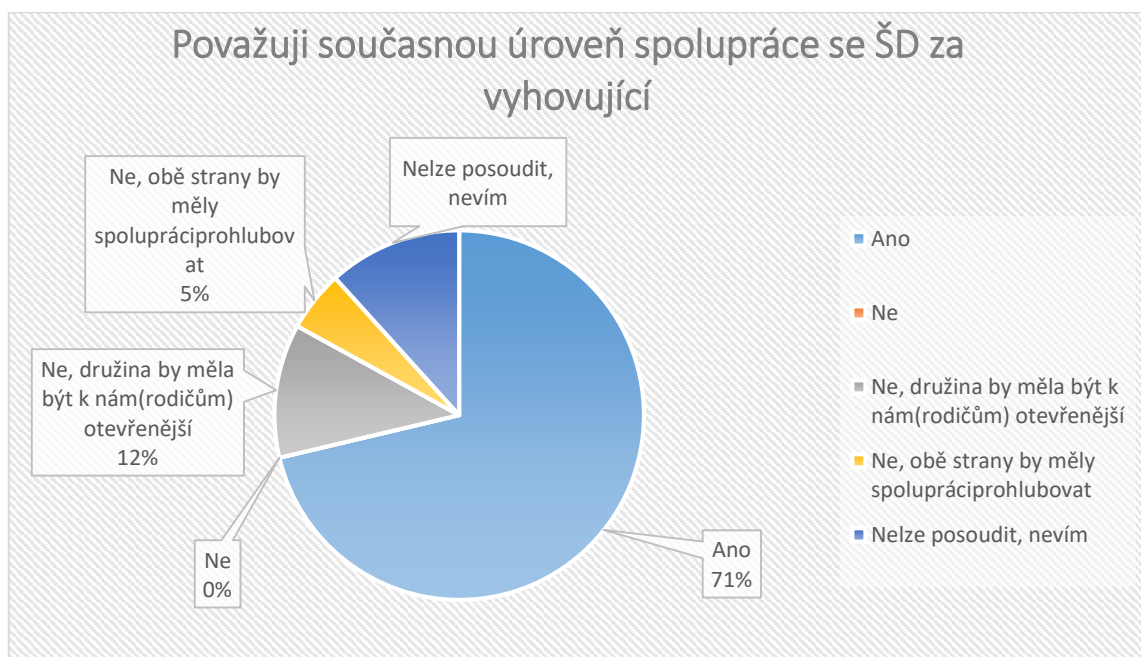

Zdroj: Vlastní tvorba, 2022

Ze šesté položky zabývající se tvrzením, že vzájemnou spoluprací vychovatele a rodiče ovlivňuje volný čas dítěte ve ŠD, vyplývá, že 34 % (32) rodičů souhlasí s tímto tvrzením, 38 % (36) spíše souhlasí, 15 % (14) spíše nesouhlasí a 13 % (12) nesouhlasí. Lze tedy vidět, že větší polovina rodičů si je vědoma důležitosti vzájemné interakce s vychovatelem.

Položka č. 7: Považuji současnou úroveň spolupráce se ŠD za vyhovující.

Graf 7 – Úroveň spolupráce se ŠD

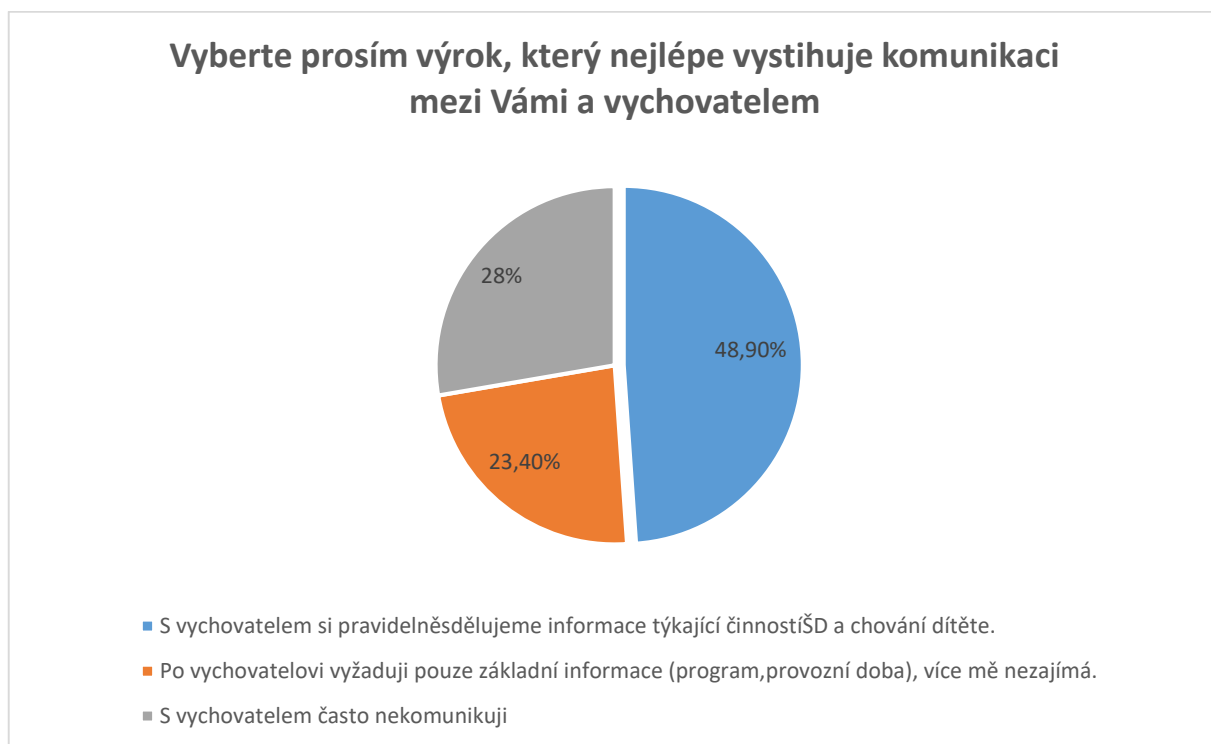

Zdroj: Vlastní tvorba, 2022

U sedmé položky 71 % (67) rodičů považují současnou úroveň spolupráce ŠD za vyhovující. Žádný rodič neodpověděl 0%, že by považoval současnou úroveň spolupráce za nevyhovující. 11,7 % (11) rodičů jsou zastánci toho, aby školní družina byla k nim (rodičům) více otevřenější, dalších 5,3 % (5) si myslí, že by obě strany měly na spolupráci více zapracovat a dalších 11,7 % (11) odpovědělo, že nevím či nemohou posoudit.

Položka č. 8: Vyberte prosím výrok, který nejlépe vystihuje komunikaci mezi Vámi a vychovatelem.

Graf 8 – Komunikace s vychovatelem

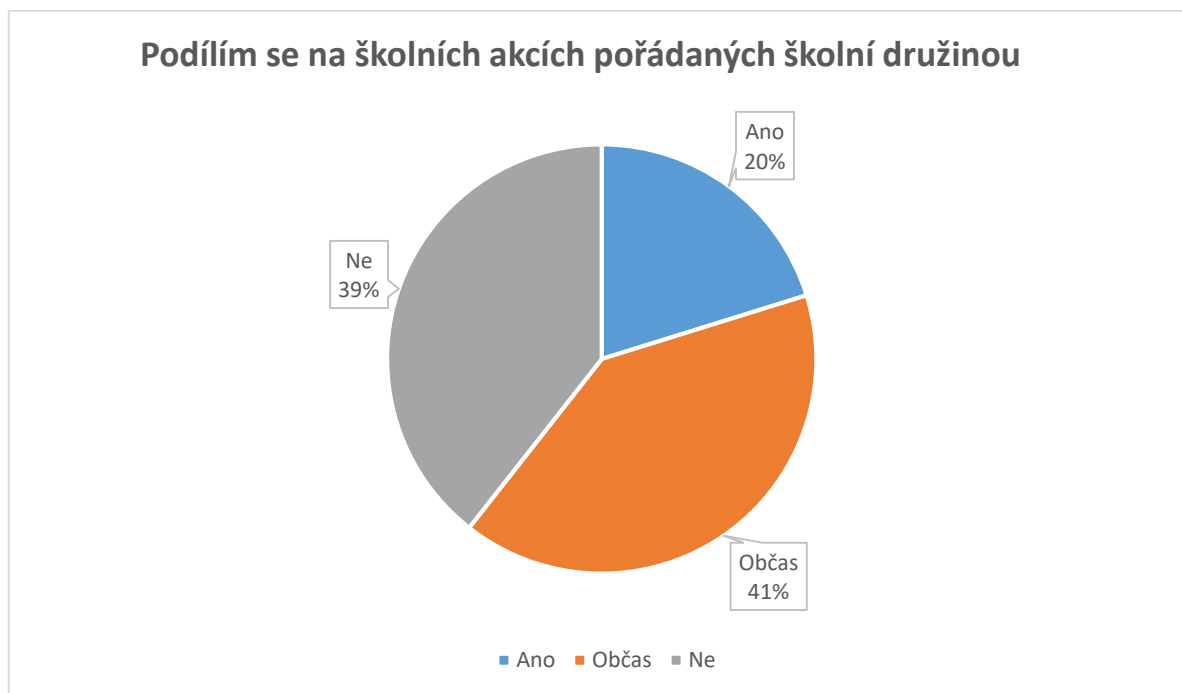

Zdroj: Vlastní tvorba, 2022

Z výzkumného šetření u osmé položky vychází, že 48,9 % (46) rodičů si pravidelně s vychovatelem vyměňuje informace týkající se činností ŠD a chování dítěte, 23,4 % (22) rodičů vyžadují po vychovatelovi pouze základní informace a více informací je nezajímá. Posledních 28 % (26) rodičů s vychovatelem často nekomunikuje.

Položka č. 9: Podílím se na školních akcích pořádaných školní družinou.

Graf 9 – Aktivnost rodičů při pořádaných akcí ŠD

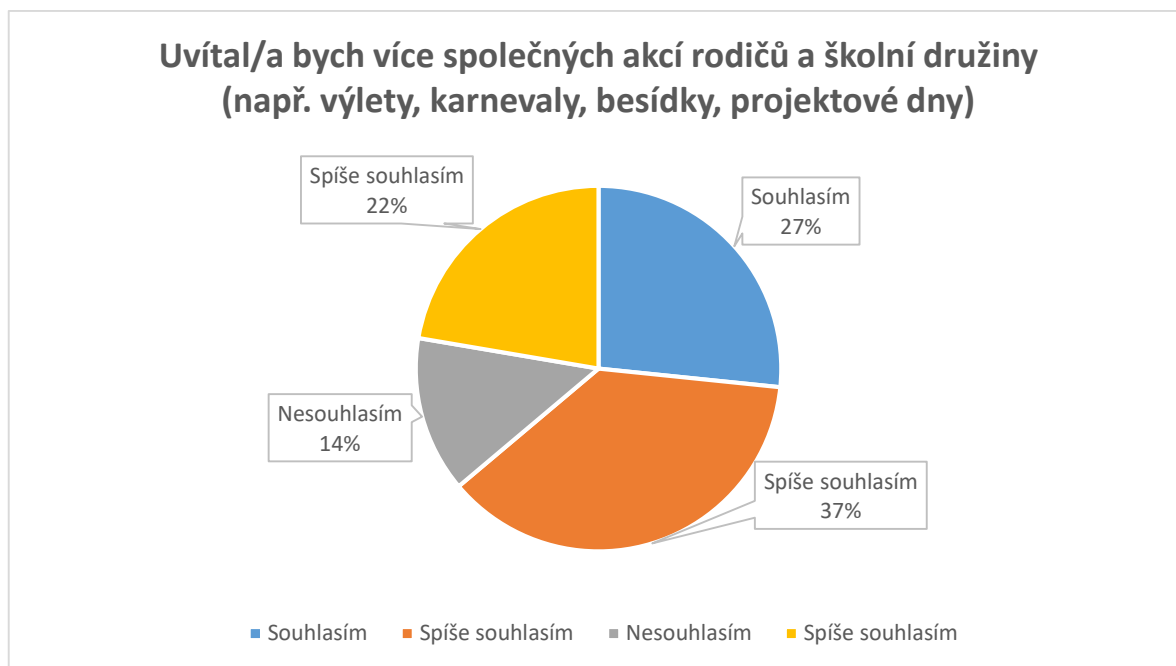

Zdroj: Vlastní tvorba, 2022

Jak lze z devátého grafu vidět, 20,2 % (19) rodičů se podílí na školních akcích pořádaných školní družinou, dalších 40,4 % (38) rodičů se občas snaží na nich podílet a zbylých 39,4 % (37) rodičů se nepodílí na akcích pořádaných školní družinou. Dle grafu se rodiče snaží aspoň o základní interakci a být součástí školních akcí.

Položka č. 10: Uvítal/a bych více společných akcí rodičů a školní družiny (např. výlety, karnevaly, besídky, projektové dny).

Graf 10 – Přívětivost rodičů ohledně pořádání více společných akcí se ŠD

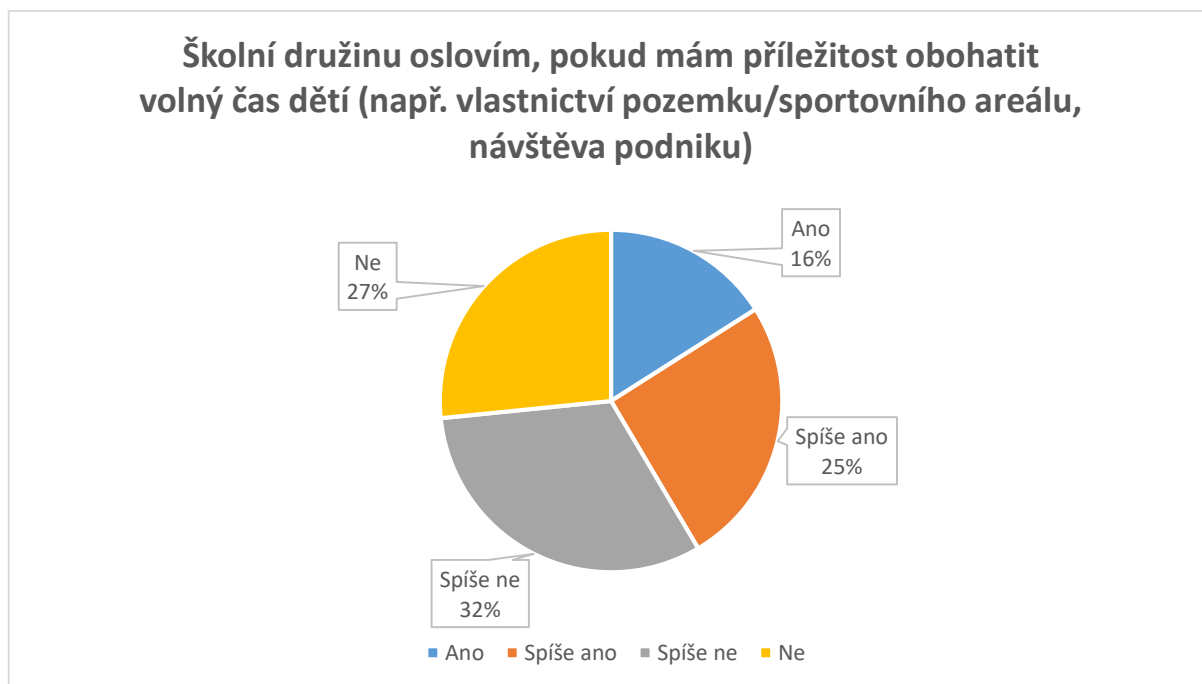

Zdroj: Vlastní tvorba, 2022

Na tvrzení zda by rodiče uvítali více společných akcí se školní družinou, opověděli rodiče následovně: 26,6 % (25) rodičů by to uvítalo, 37,2 % (35) rodičů uvedlo, že spíše souhlasí, 14 % (13) rodičů o to nemá zájem a 22,3 % (21) odpovědělo, že také spíše ne.

Položka č. 11: Školní družinu oslovím, pokud mám příležitost obohatit volný čas dětí (např. vlastnictví pozemku/sportovního areálu, návštěva podniku).

Graf 11 – Obohacení volného času dětí ve ŠD pomocí rodiče

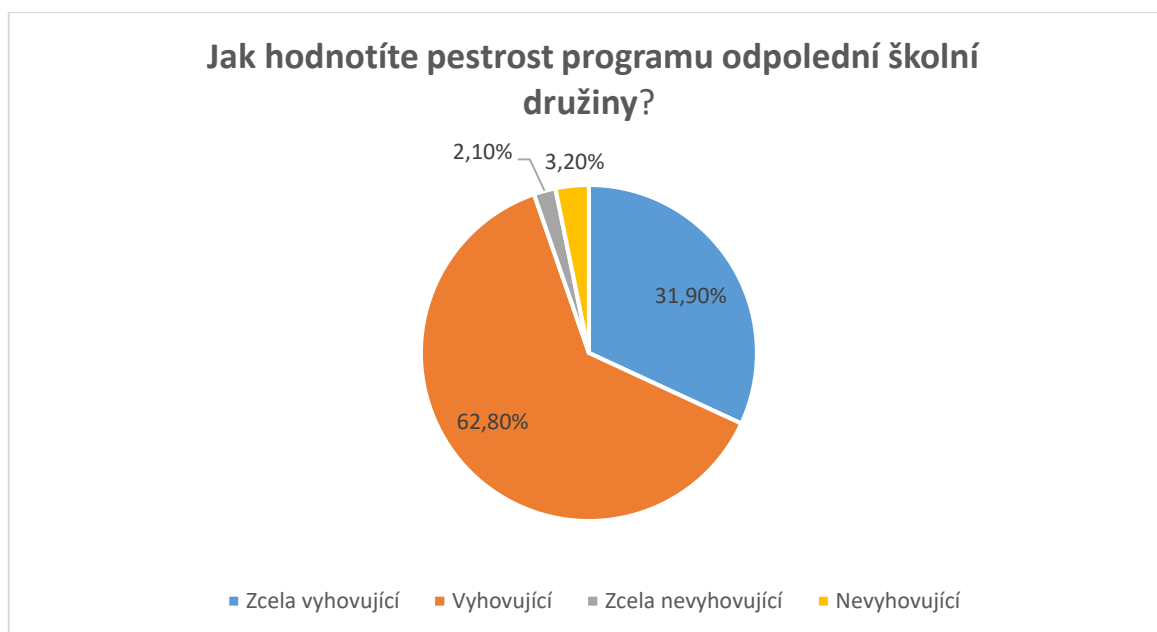
Zdroj: Vlastní tvorba, 2022

Školní družinu osloví 16 % (15) rodičů, pokud mají příležitost obohatit volný čas dětí (například návštěva podniku, ve kterém pracují). 25,5 % (24) rodičů odpovědělo spíše ano a 31,9 % (30) spíše ne. Posledních 26,6 % (25) rodičů zvolilo odpověď ne. Co se týká obohacení volného času dětí ve ŠD, většina rodičů nemá příležitost poskytnout jakékoliv služby.

Položka č. 12: Jak hodnotíte pestrost programu odpolední školní družiny?

Graf 12 – Pestrost programu odpolední školní družiny

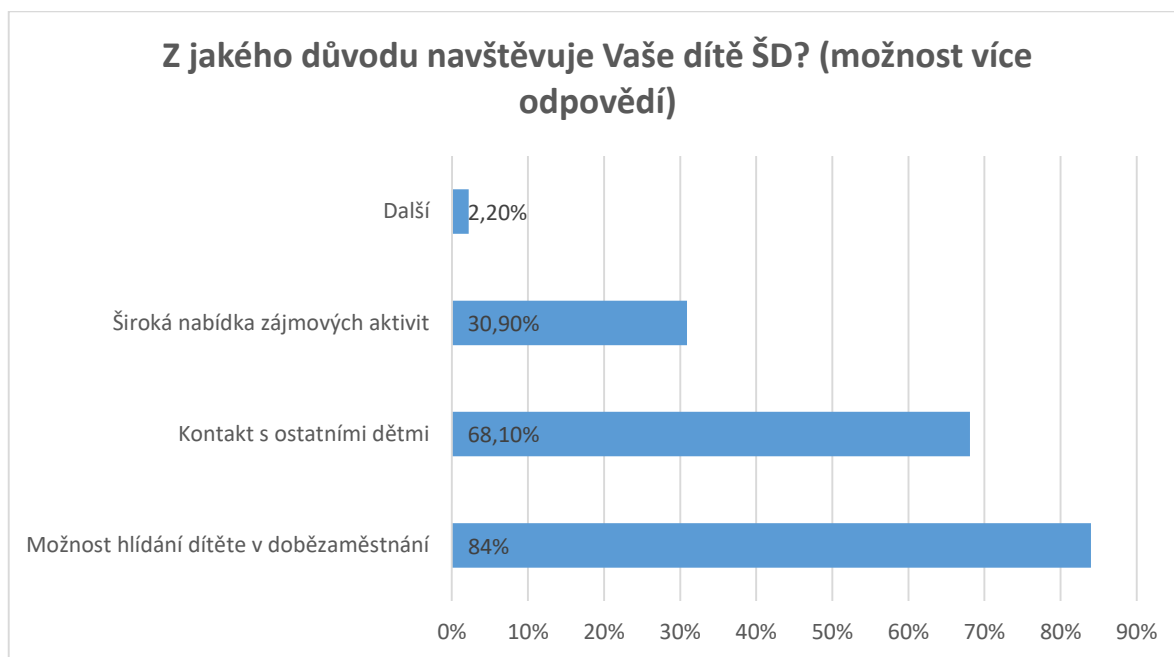

Zdroj: Vlastní tvorba, 2022

Co se jedná o pestrost programu odpolední družiny, tak 31 % (30) jej hodnotí jako zcela vyhovující. Větší počet rodičů 62,8 % (59) ji hodnotí za vyhovující. Pouhé 2,1 % (2) ohodnotilo program, jako zcela nevyhovující a jen 3,2 % (3) rodičů odpovědělo, že pestrost programu považují pro jejich děti za nevyhovující. S pestrostí programu nemají rodiče problém, maximálně je napadla aktivita, která by mohla mít pro jejich děti, ještě nějakou přidanou hodnotu (kulturní a vzdělávací akce).

Položka č. 13: Z jakého důvodu navštěvuje Vaše dítě ŠD?

Graf 13 – Důvody navštěvování ŠD dítětem

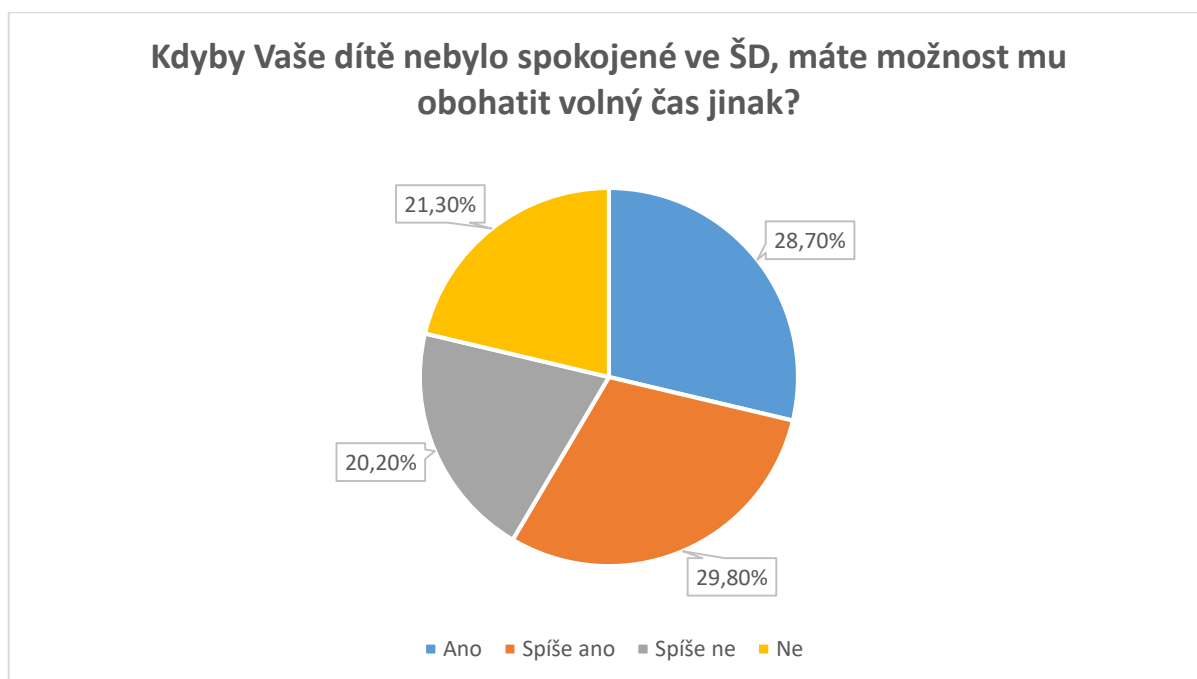

Zdroj: Vlastní tvorba, 2022

Otázka se zaměřuje na důvody navštěvování školní družiny dítětem. Z výzkumu vycházejí následující data. Nejvíce rodičů 84 % (79 odpovědí) uvedlo, že berou ŠD jako možnost hlídání dítěte v době zaměstnání. Dalších 68,1 % (64 odpovědí) ji také berou jako možnost kontaktu svého dítěte s ostatními dětmi. Kvůli nabídce zájmových aktivit odpovědělo 30,9 % (29 odpovědí). A zbylé 2,20 % (2) rodiče uvedli možnost další, kdy jako důvody zmínili divadlo, projektové dny ať jejich děti nesedí u digitálních technologií.

Položka č. 14: Kdyby Vaše dítě nebylo spokojené ve ŠD, máte možnost mu obohatit volný čas jinak?

Graf 14 – Schopnost rodiče obohatit volný čas dítěti jinak než ve ŠD

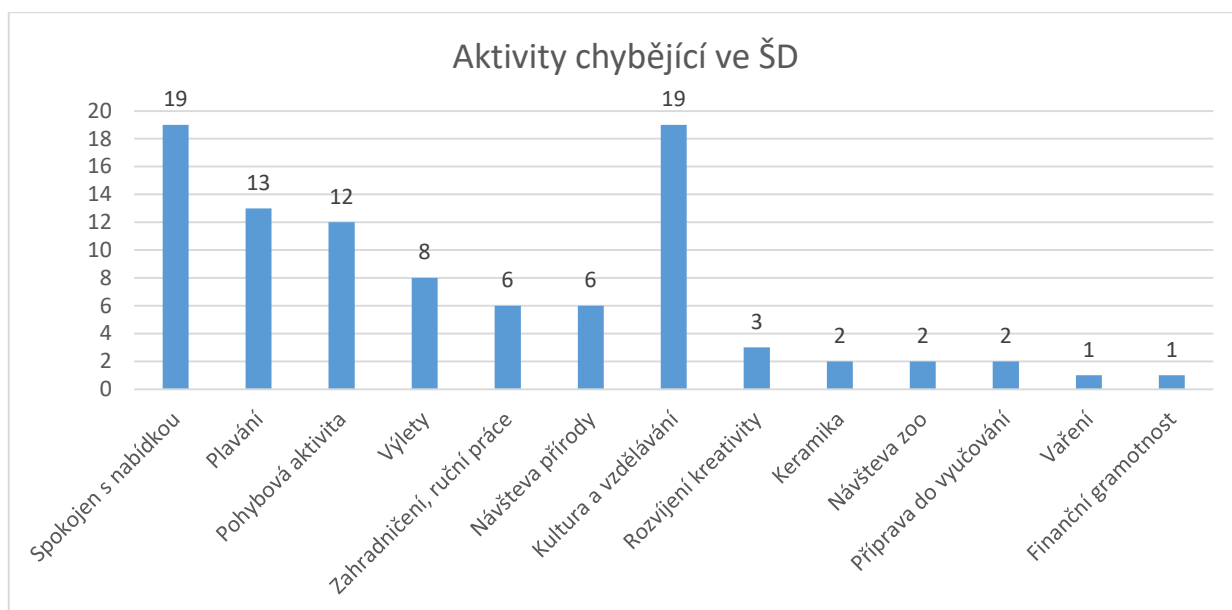

Zdroj: Vlastní tvorba, 2022

Na otázku zda mají rodiče možnost dítěti obohatit volný čas jinak, pokud by nebylo spokojené ve ŠD, odpovědělo 28,7% (27) rodičů ano, že by byli schopní dítěti obohatit volný čas jinak a 29,8% (28) rodičů odpovědělo spíše ano. Bohužel 20,2% (19) rodičů spíše nemá tu možnost a 21,3% (20) rodičů už vůbec ne. 14. položka příjemně překvapila faktem, že 55 rodičů z 94 by byla schopná dítěti obohatit volný čas jiným způsobem, než docházkou do školní družiny.

Otázka č. 15: Aktivity, které bych uvítal/a v nabídce školní družiny (např. plavání, návštěva knihoven, muzeí, zahradničení...).

Graf 15 – Aktivity, které by rodiče uvítali ve ŠD

Zdroj: Vlastní tvorba, 2022

Poslední položka, která byla otevřená, se zabývá aktivitami, které by rodiče uvítali v nabídce ŠD. Nejvíce rodičů 20 % (19) odpovídalo, že jsou spokojeni s nabídkou a žádné výhrady k aktivitám neměli, dokonce chválili vychovatelky a jejich přístup k dětem. Dalších 14 % (13) rodičů by uvítalo plavání a 13 % rodičů (12) jakoukoliv pohybovou aktivitu. Nejvíce si přejí, aby byly děti mimo budovu školy, s tím souvisí i další odpověď. 9 % (8) rodičů, chybí větší počet výletů. Rodičům 20 % (19) také chybí jakékoliv vzdělávací a kulturní akce, do kterých můžeme řadit knihovny, muzea, divadla, kina a další více nespecifikované. Nadále zmiňovali zahradničení, keramika, rozvíjení kreativity, znalost přírody a její návštěvy 17% (17). 2 % rodičů (2) více specifikovali i výlet a to přesně exkurzi do zoologické zahrady. Také se rodiče 2 % (2) dotkli tématu finanční gramotnosti, které mě lehce překvapilo, vzhledem k věku dětí a taktéž i vaření 1 % (1). Poslední 2 % (2) rodičů vyžaduje větší přípravu do vyučování.

6 INTERPRETACE DAT

V poslední kapitole se na základě získaných a analyzovaných dat pokusíme odpovědět na výzkumné otázky stanovené na začátku výzkumného šetření.

1. Jaká je informovanost rodičů o činnostech školní družiny v okrese Kroměříž?

Na první dílčí výzkumnou otázku se vázaly položky 1,4 a 5. Z výzkumného šetření vyplývá, že 80 rodičů z 94 je dostatečně informováno o činnostech ŠD. Nejčastější odpovědí jakým způsobem jsou rodiče informováni, byly školní webové stránky, které využívá 64 dotazovaných rodičů z celku 94. Jako další zdroj informací nejvíce uváděli samotného vychovatele a své dítě. **S informovaností ohledně činností školní družiny jsou rodiče v okrese Kroměříž spokojeni a nevnímají ji nijak negativně.**

2. Jaká je spolupráce rodičů a vychovatele v okrese Kroměříž?

Odpovědi na tuto výzkumnou otázku vychází z položek 6, 7 a 8. Co se důležitosti vzájemné interakce rodiče a vychovatele týče, 68 rodičů si uvědomuje významnost spolupráce v rámci pozitivního ovlivňování volného času dítěte. Zbylých 26 rodičů, spolupráci s vychovatelem nepřisuzují velkou váhu. **Celkově je spokojeno 67 rodičů (z 94) s úrovní spolupráce, bez žádné výtky.** Někteří rodiče (11) však ani nedokázali posoudit jejich spolupráci, protože mají minimální interakci se školní družinou. Dle názoru 11 rodičů, není družina k nim dostatečně otevřená a komunikace vázne na straně vychovatele, avšak 5 rodičů si je vědomo jak své nepřístupnosti, tak neotevřenosti vychovatele (v rámci spolupráce) a myslí si, že mají obě strany na čem pracovat.

3. Jaký je názor rodičů na činnosti pořádané ve školní družině v okrese Kroměříž?

S třetí výzkumnou otázkou zaměřenou na názor rodičů na činnosti pořádané ve školní družině souvisí položky 2, 3, 12 a 15. 80 rodičů je spokojeno s celkovou nabídkou aktivit ve školní družině, avšak u 15. položky zmínila spousta rodičů činnosti, které by navíc pro své děti uvítali. Pouze 4 rodiče nejsou spokojeni. Důvodem je horší vztah s vychovatelem a nesouhlas s volnočasovými aktivitami např. dlouhé předčítání knížek. Svoji spokojenost ohledně aktivit ŠD nevěděli vyjádřit 4 rodiče. **Ohledně trávení volného času svého dítěte ve ŠD je většina rodičů spokojená (85). S pestrostí odpoledního programu je 89 rodičů spokojeno, což je a mnoho větší číslo než jsme předpokládali. Pokud by rodiče měli něco přidat do programu, rozhodně by to bylo plavání, jakákoliv pohybová činnost a uvítali by pro své děti více výletů (hlavně do přírody).**

4. Jaké jsou důvody docházky dítěte do školní družiny v okrese Kroměříž?

Na důvody docházky dítěte do školní družiny navazovaly položky 13 a 14. **Vzhledem k pracovní vytíženosti dnešních rodičů se dalo předpokládat, že hlavním důvodem bude zajistit dítěti dozor a péči a taktéž se to potvrdilo (79 odpovědí).** Druhou nejpočetnější odpovědí (64) bylo zařídit dítěti kontakt s ostatními dětmi. Pouze 29 odpovědí se týkalo zájmových aktivit, které družina nabízí. I když 79 rodičů odpovědělo, že díky družině mají zařízený dozor nad dítětem v době, kdy jsou v práci, 55 z 94 rodičů by bylo schopno dítěti obohatit volný čas jiným způsobem. Zbylých 39 rodičů je vázaných na školní družinu, bez které by dítě nemělo žádné volnočasové naplnění.

5. Jaká je aktivnost rodičů při volnočasových aktivitách školní družiny v okrese Kroměříž?

Aktivnost rodičů jsme zjišťovali pomocí položek 9,10 a 11. **Pouze 19 rodičů se aktivně podílí na volnočasových aktivitách školní družiny.** Největší počet se jich účastní zkrátka. Hlavně, když mají příležitost se uvolnit z práce, či je vychovatel poprosí o pomoc. Zbylých 37 se o školní akce bohužel nezajímá. **Na to navazuje také jejich otevřenost k pořádání více společných akcí, kdy 60 rodičů je tomu nakloněná a 41 rodičů nemá o takovou spolupráci zájem.** Iniciativa rodičů obohatit volný čas dětí se velmi váže na prostředky, které mají dostupné, avšak 39 rodičů rádo osloví školní družinu, pokud mají příležitost jakýmkoliv způsobem obohatit a zpříjemnit volný čas jejich dětí. Druhá část rodičů (55) tu možnost nemá nebo nemá zájem ŠD oslovovat.

7 DISKUZE

Na začátku své bakalářské práce jsem se lehce obávala, že se může vyskytnout menší problém se sběrem dat, protože rodiče nejsou zrovna nejdostupnější skupina respondentů, a také se samotným sestavením dotazníku tak, aby srozumitelně navazoval na praktickou část. Bylo obtížné ho sestavit takovým způsobem, aby zrcadlil teoretickou část. Avšak téma se mi líbilo a nenechala jsem se zbytečně zastrašit. V hlavě jsem měla základní myšlenku, aby nebyl dotazník dlouhý a neodradil rodiče od vyplňování.

Nakonec jsem pomocí dotazníku zjistila, jak jsou rodiče spokojeni s náplní školní družiny, která hlavně souvisela s výchovou volného času, jenž tvoří ústřední část výchovné práce ve ŠD. *„Výchova volným časem stanovuje aktivity ve volném čase, použité metody a formy, jako prostředky výchovy.“* (Hofbauer, 2004, s. 21) Pomocí volné položky v dotazníku se rodiče překvapivě také často vyjadřovali ke vztahu a činnosti vychovatelů, a tak mi pomohli vyplnit menší chybu, kterou jsem udělala při sestavování dotazníku a mohla jsem tedy lépe zhodnotit jejich názor na výchovnou činnost vychovatelů. Dle Hájka (2007) je právě pro pozitivní plnění stanovených výchovných cílů ve školní družině důležité, aby se v ní uchovávaly dobré vztahy. Podmínkou pro dobrou spolupráci a pozitivní ovlivňování dítěte, je vzájemný respekt rodiče a vychovatele.

Z výzkumu také vyplývá, že většina rodičů vnímá školní družinu hlavně jako prostor, kam mohou dát své dítě v době zaměstnání s klidnou myšlenkou, že je nad dětmi odborný dohled. Dle Pávkové (2002) je docházka především menších dětí do ŠD pro většinu rodičů nutností, aby byla zajištěna základní péče a dozor nad dítětem v době zaměstnání. Toto tvrzení však vyplývá i z jiného výzkumu.

„Z mé práce je zřejmé, že většina rodičů bere družinu jako hlídání dětí, ale výzkum jsem dělala jen v jedné školní družině, takže z toho nemohu dělat závěry.“ (Kloubová, 2018, s. 56)

Uznávám, ke konci výzkumu jsem si uvědomila, že jsem pravděpodobně měla pár položek do dotazníku přidat, abych se více ponořila do problematiky i za cenu méně vyplněných dotazníků ze strany rodičů.

Ze samostatného sběru dat jsem byla zklamaná, ale nepřekvapená, když mě školy často odmítaly nebo neodpovídaly. V budoucnu si rozhodně dám více záležet s navázáním vztahů s organizacemi. Nakonec však tři školy postačily a s výsledky výzkumu jsem spokojená.

ZÁVĚR

V bakalářské práci jsme se zabývali specifiky výchovné práce ve školní družině pohledem rodičů. Bakalářská práce se skládá ze dvou částí, teoretickou a praktickou. Teoretickou část jsme rozdělili do tří kapitol.

První kapitola se zabývala školní družinou. V této kapitole jsme si představili její cíle, činnosti, prostředí a hlavně charakteristiku mladšího školního věku.

Druhá kapitola nesla název Výchova. Zde jsme se hlavně zaměřili na cíle výchovy a poté na rodinné a institucionální pojetí výchovy.

Třetí kapitola teoretické části se zabývala volným časem ve školní družině. V této kapitole jsme si vymezily pojmy volný čas a výchova mimo vyučování.

Praktická část se rozdělila do čtyř kapitol. Praktická část se zaměřovala na názor rodičů na chod školní družiny. Ve čtvrté kapitole jsme se zabývali metodologií, kde jsme si vymezili výzkumné cíle, výzkumné otázky, výzkumný problém, design výzkumu, výzkumný soubor a výzkumný nástroj. V páté kapitole jsme analyzovali získané data a v šesté kapitole jsme se zabývali jejich interpretací. Sedmá kapitola se věnovala diskuzi.

Výzkumné šetření probíhalo pomocí online dotazníku, rozeslaným do tří škol. Dle nich bylo rozesláno dohromady kolem 130 dotazníků. 94 dotazníků se navrátilo vyplněných. Návratnost byla tedy 72 %. V páté kapitole jsme tyto data analyzovali a následně v šesté kapitole úspěšně interpretovali. V poslední kapitole jsme pak rozvedli diskuzi.

Hlavním cílem praktické části bylo zjistit názor rodičů na chod školní družiny. Z dílčích výzkumných otázek vyplývá, že pohled rodičů na celkový chod školní družiny je až na ojedinělé výjimky pozitivní. Z poslední volné položky dotazníku vyplynuly přínosné informace, které tvrdí, že přání rodičů je hlavně, aby jejich děti trávily co nejvíce času venku (nejlépe v přírodě) a v pohybu a že s vedením vychovatelek ve školní družině jsou spokojeni. Pomocí zjištěných dat jsme tedy mohli odpovědět na všechny výzkumné otázky a splnili jsme všechny výzkumné cíle.

Ano, práce má své limity např. nedostatek literatury, zejména o školní družině. Nadále také méně respondentů, způsobeno nedostatečným navázáním vztahů se školami. Návratnost také nebyla nejsilnější stránkou výzkumu, tam však záleželo na ochotě rodičů. Výzkumný nástroj byl vytvořen pouze na základě literatury a nemuselo tak dojít k hlubšímu poznání.

Výsledek nelze zobecnit na všechny školní družiny v České republice, protože byla do výzkumu zapojena pouze část z nich a to na základě dostupného výběru. Chtěli jsme zjistit pohled rodičů na více družin v jedné dané oblasti a zmapovat tak jejich zkušenosti s fungováním školní družiny.

Výsledky praktické části předáme školám, které s námi spolupracovaly, a věříme, že budou pro ně přínosem.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. BENDL, Stanislav. *Vychovatelství: učebnice teoretických základů oboru*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-4248-9.
2. BREZINKA, Wolfgang. *Východiska k poznání výchovy: úvod k základům vědy o výchově, k filozofii výchovy a k praktické pedagogice*. Brno: L. Marek, 2001. ISBN 8086263231.
3. ČAPEK, Robert. *Třídní klima a školní klima*. Praha: Grada, 2010. ISBN 9788024727424.
4. HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Praha: Portál, 2008. ISBN 9788073674731.
5. HLÁSNA, Slávka. *Úvod do pedagogiky*. Bratislava: Enigma, 2006. ISBN 80-89132-29-4.
6. HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. ISBN 8071789275.
7. JANIŠ, Kamil, Blahoslav KRAUS a Pavel VACEK. *Kapitoly ze základů pedagogiky: studijní text*. 4. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2008. ISBN 9788070413715.
8. KOLÁŘ, Zdeněk. *Výkladový slovník z pedagogiky: 583 vybraných hesel*. Praha: Grada, 2012. ISBN 9788024737102.
9. KUCHAROVÁ, Věra, Jana BARVÍKOVÁ, Sylva HÖHNE, Kristýna JANUROVÁ, Olga NEŠPOROVÁ, Jana PALONCYOVÁ, Kamila SVOBODOVÁ a Lucie VIDOVIČOVÁ. *Česká rodina na počátku 21. století: životní podmínky, vztahy a potřeby*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON) v koedici s Výzkumným ústavem práce a sociálních věcí, 2019. ISBN 978-80-7416-333-3.
10. LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. Praha: Grada, 2006. ISBN 978-80-247-1284-0.
11. PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času*. Praha: Portál, 2002. ISBN 8071787116.

12. PÁVKOVÁ, Jiřina a Bedřich HÁJEK. *Školní družina*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-268-3.
13. RABUŠICOVÁ, Milada. *Škola a (versus) rodina*. V Brně: Masarykova univerzita, 2004. ISBN 8021035986.
14. STŘELEČEK, Stanislav, ed. *Studie z teorie a metodiky výchovy I*. Brno: Katedra pedagogiky Pedagogické fakulty MU, 2004. ISBN 8086633217.
15. ŠAFRÁNKOVÁ, Dagmar. *Pedagogika*. Praha: Grada Publishing, 2019. ISBN 978-80-247-5511-3.
16. VESELÁ, Renata. *Rodina a rodinné právo: historie, současnost a perspektivy*. Praha: Eurolex Bohemia, 2003. ISBN 8086432483.
17. VORLÍČEK, Chrudoš. *Úvod do pedagogiky*. Jinočany: H&H, 2000. ISBN 808602279x.

SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

1. EDUCZ. <https://www.edu.cz> [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy., 2020 [cit. 2022-03-29]. Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-predskolni-vzdelavani-rvp-pz/>
2. ZÁKON č. 561/2004 Sb. Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). [Zakonyprolidi.cz](https://www.zakonyprolidi.cz) [online]. Praha, 2005,1.1.2005[cit. 2022-04-13]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>
3. ORGANISATION OF THE EDUCATION SYSTEM AND OF ITS STRUCTURE. <https://ec.europa.eu> [online]. Belgie: European commission, 2022 [cit. 2022-03-29]. Dostupné z https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/organisation-education-system-and-its-structure-21_cs
4. UNIE MENTORŮ. <https://www.uniementoru.cz> [online]. Komňa: Unie mentorů, 2021 [cit. 2022-03-29]. Dostupné z: <https://www.uniementoru.cz/index.php/mentoring/37-soucasna-institucionalizovana-vychova-v-cr>

5. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Msmt.cz [online]. Praha, 2013 [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz>
6. KLOUBOVÁ Pavlína. Školní družina pohledem rodičů [online]. Liberec, 2018[cit. 2020-04-22], počet stran. Dostupnost a přístup. Bakalářská práce. Technická univerzita v Liberci. Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická. PaedDr. Dr. Petru Urbánek. Dostupné z: https://dspace.tul.cz/bitstream/handle/15240/73726/Bakalarska_prace_Kloubova.pdf?sequence

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ŠD Školní družina

RVP Rámcový vzdělávací program

TJ To jest

SEZNAM OBRÁZKŮ

Graf 1 – Informovanosti rodičů o činnostech ŠD	38
Graf 2 – Spokojenost rodičů s nabídkou aktivit ve ŠD.....	39
Graf 3 – Spokojenost rodičů se způsobem trávení volného času dítěte ve ŠD.....	40
Graf 4 – Způsob informování rodičů o činnostech ŠD	41
Graf 5 – Školní webové stránky jako zdroj informací.....	42
Graf 6 – Vliv spolupráce rodiče a vychovatele na volný čas dítěte ve ŠD.....	43
Graf 7 – Úroveň spolupráce se ŠD	44
Graf 8 – Komunikace s vychovatelem.....	45
Graf 9 – Aktivnost rodičů při pořádaných akcích ŠD	46
Graf 10 – Přívětivost rodičů ohledně pořádání více společných akcí se ŠD	47
Graf 11 – Obohacení volného času dětí ve ŠD pomocí rodiče	48
Graf 12 – Pestrost programu odpolední školní družiny	49
Graf 13 – Důvody navštěvování ŠD dítětem	50
Graf 14 – Schopnost rodiče obohatit volný čas dítěti jinak než ve ŠD	51
Graf 15 – Aktivity, které by rodiče uvítali ve ŠD.....	52

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: DOTAZNÍK

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Dobrý den,

Jmenuji se Gabriela Lipková a jsem studentkou Fakulty humanitních studií univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, oboru Sociální pedagogika. Ráda bych Vás požádala o vyplnění dotazníku k mé bakalářské práci. Dotazník zjišťuje Vaši spokojenost a názor na chod školní družiny.

Odpovídejte prosím pravdivě dle svého uvážení, otazník je zcela anonymní a slouží pouze pro studijní účely.

Jsem Vám velmi vděčná za vyplnění a za Váš čas!

1. Byl/a jsem v tomto školním roce dostatečně informován/a o činnostech ŠD
  - Ano
  - Spíše ano
  - Ne
  - Spíš ne
2. Jsem spokojen/a s nabídkou aktivit ve školní družině
  - Souhlasím
  - Spíše souhlasím
  - Nevím
  - Spíše nesouhlasím
  - Nesouhlasím
3. Jsem spokojen/a se způsobem trávení volného času dítěte ve ŠD
  - Ano
  - Spíše ano
  - Ne
  - Spíše ne
4. Jakým způsobem jsem informován o činnostech školní družiny:
  - Školní webové stránky
  - Své dítě
  - Komunikaci s vychovatelem
  - Školní nástěnky
  - Jiné: .....

5. Používám jako zdroj informací školní webová stránka
- Ano
  - Spíše ano
  - Ne
  - Spíše ne
6. Vzájemná spolupráce s vychovatelem ovlivňuje volný čas mého dítěte ve ŠD
- Ano
  - Spíše ano
  - Ne
  - Spíše Ne
7. Považuji současnou úroveň spolupráce se ŠD za vyhovující
- Ano
  - Ne
  - Ne, družina by měla být k nám (rodičům) otevřenější
  - Ne, obě strany by měly spolupráci prohlubovat
  - Nelze posoudit, nevím
8. Vyberte prosím výrok, který nejlépe vystihuje komunikaci mezi Vámi a vychovatelem
- S vychovatelem si pravidelně sdělujeme informace týkající činností ŠD a chování dítěte.
  - Po vychovateli vyžaduji pouze základní informace (program, provozní doba), více mě nezajímá.
  - S vychovatelem často nekomunikuji
9. Podílím se na školních akcích pořádaných školní družinou
- Ano
  - Občas
  - Ne
  - Nikdy
10. Uvítal/a bych více společných akcí rodičů a školní družiny (např. výlety, karnevaly, besídky, projektové dny)
- Souhlasím
  - Spíše souhlasím
  - Nevím

- Spíše nesouhlasím
- Nesouhlasím

11. Školní družinu oslovím, pokud mám příležitost obohatit volný čas dětí (např. vlastnictví pozemku/sportovního areálu, návštěva podniku)

- Ano
- Spíše ano
- Ne
- Spíše ne

12. Jak hodnotíte pestrost programu odpolední družiny?

- Zcela vyhovující
- Vyhovující
- Nevhovující
- Zcela nevhovující

13. Z jakého důvodu navštěvuje Vaše dítě ŠD?

- Možnost hlídání dítěte v době zaměstnání
- Kontakt s ostatními dětmi
- Široká nabídka zájmových aktivit
- Jiné, uveďte.....

14. Kdyby Vaše dítě nebylo spokojené ve ŠD, máte možnost mu obohatit volný čas jinak?

- Ano
- Spíše ano
- Ne
- Spíše ne

15. Aktivity, které bych uvítal/a v nabídce školní družiny (např. plavání, návštěva knihoven, muzeí, zahradničení...):